

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

BŘEZEN - DUBEN 1971

ROČNÍK VIII — 3-4

Dokumenty k dějinám KSČ v Sobotce

Ia. Archiv města Sobotky, registraturní oddělení 212 — povolování schůzí a slavností:

1. 1921, 22. I. Okresní správa politická v Jičíně (dále OSP) povoluje Josefu Chýlemu, důvěrníku strany sociálně demokratické v Sobotce, pořádání veřejné schůze 23. I. 1921 s programem „Politická a hospodářská situace“ (dáno na vědomí Městskému úřadu v Sobotce, uloženo pod čj. 244 — dále čj....). Připojeno hlášení Městského úřadu v Sobotce OSP v Jičíně z 24. I. 1921 o průběhu této schůze Na sále. Schůzi svolala pravice soc. dem., hovořil poslanec Stivín hlavně o hospodářské situaci a roztržce ve straně, byl rušen příslušníky levice, kteří obviňovali vůdce soc. dem. ze zrady.
2. 1922, 5. IV. OSP v Jičíně povoluje organizaci komunistické strany v Sobotce pořádání veřejné schůze 9. IV. Na sále s referátem poslance Kučery „O politické a hospodářské situaci“ (čj. 1007).
3. 1922, 27. IV. OSP v Jičíně povolují mluvčímu spojených organizací komunistických okresu Sobotce Karlu Novákovi pořádání veřejné schůze 1. V. v biografu s programem „Politické a hospodářské požadavky světového proletariátu“ (čj. 1201).
4. 1923, 12. III. Tajemník Jan Šolc jako vládní komisař referuje OSP v Jičíně o konání komunistické schůze v Dolním Bousově 11. III., na které promluvil poslanec Josef Haken. Obsírně rozebral situaci politickou i hospodářskou a program komunistické strany (bez čj).

Iib. Archiv města Sobotky, registraturní oddělení 77 — povolování schůzí a slavností:

1. 1924, 26. IV. OSP v Jičíně povoluje Václavu Ortovi uspořádat 1. V. 1924 v biografu v Sobotce veřejnou

schůzi lidu s programem: „Proti vládě buržoasie a pro vládu dělníků a rolníků“ (čj. 154).

2. 1924, 1. V. Jan Šolc, městský tajemník v Sobotce, podává jako vládní komisař zprávu Okresní správě politické v Jičíně o průběhu schůze KSČ v Sobotce 1. V. Přítomno bylo 50 osob, předsedal Václav Ort st., hovořili Ant. Zeller a Ant. Pešta z Mladé Boleslavi — kritizovali politiku socialistických ministrů ve vládě a požadovali uznání SSSR de iure. Na závěr promluvil Václav Ort ml. o úmrtí V. I. Lenina; povstáním byla uctěna jeho památka (bez čj.).
3. 1924, 23. VII. OSP v Jičíně povoluje Václavu Hrdinovi, důvěrníku KSČ, uspořádat 27. VII. tábor lidu na náměstí v Sobotce s programem „Proti militarismu, proti zbrojení a novým válečným zápletkám“ (čj. 2777).
4. 1924, 19. XI. OSP v Jičíně povoluje Federované komunistické osvětové jednotě v Sobotce konání veřejné přednášky „Výchova a náboženství“ 23. XI. Na sále (čj. 5041).
5. 1925, 31. III. OSP v Jičíně povoluje Federované komunistické osvětové jednotě v Sobotce uspořádat 4. IV. veřejnou přednášku v kině na téma „Vývoj tvorstva na zemi“ (čj. 1108).
6. 1925, 27. IV. OSP v Jičíně povoluje Václavu Hrdinovi, jednateli KSČ v Sobotce, uspořádat 1. V. Na Vyšehradě veřejnou schůzi s programem „Proti drahotě, za zvýšení mezd pod vedením zbolševizované strany komunistické“ (čj. 1372).
7. 1925, 8. VI. OSP v Jičíně povoluje Federované komunistické osvětové jednotě v Sobotce konání přednášky se světelnými obrazy na téma „Péče o dítě a školství v Rusku“ 11. VI. v divadle v Sobotce (čj. 1881).

SOBOTKA OPĚT MĚSTEM

Plenární zasedání KNV v Hradci Králové schválilo 2. dubna 1971, aby Sobotce byl udělen statut města.

Podrobnosti přineseme v příštím čísle.

8. 1925, 28. VIII. OSP v Jičíně povoluje konsumnímu družstvu Budoucnost v Nové Pace konání průvodu 30. VIII. od konsumu Budoucnost v Sobotce přes náměstí do Čalovic na zahradu p. Macouna, kde bude proslov L. Kopřivy „O významu dělnického družstevnictví“. V průvodu nesmějí být nesené politické standarty (čj. 2774).
9. 1925, 4. IX. OSP v Jičíně povoluje Václavu Hrdinovi, jednateři KSČ v Sobotce, pořádání veřejné schůze Na sále 6. IX. s programem „Za okamžité zvýšení mezd, za stejnou práci stejnou mzdu, za jednotnou frontu proletariátu proti nebezpečí nové imperialistické války, proti světové reakci a persekuci“ (čj. 2849).
10. 1925, 3. XII. OSP v Jičíně povoluje Václavu Hrdinovi, jednateři KSČ v Sobotce, pořádání veřejné schůze Na sále 6. XII. na téma „Situace po volbách a komunistická strana“ (čj. 4327).
11. 1926, 26. II. OSP v Jičíně povoluje Václavu Ortovi, předsedovi Federované komunistické osvětové jednoty v Sobotce, uspořádat 28. II. Na sále veřejnou schůzi s programem „Vývoj moci církve katolické a vliv její na stát“ (čj. 793).
12. 1926, 19. III. OSP v Jičíně povoluje Františkovi Kubů, důvěrníku KSČ v Sobotce, uspořádat 21. III. Na sále veřejnou schůzi s programem „Mezinárodní den žen“ (čj. 1264).
13. 1928, 28. IV. OSP v Jičíně povoluje Václavu Hrdinovi konání veřejné schůze KSČ v Sobotce 1. V. v divadle (čj. 1732).
14. 1927, 9. III. OSP v Jičíně povoluje Františkovi Kubů, důvěrníku KSČ v Sobotce, konání veřejné schůze dne 13. III. Na sále s programem „Politická a hospodářská situace“ (čj. 856).
15. 1928, 2. III. OSP v Jičíně povoluje Václavu Ortovi, továrnímu výrobcí obuvi v Sobotce, konání veřejné schůze KSČ 4. III. v hostinci čp. 124 (Na sále) s referátem poslance Josefa Hakena „Protí kulturní a sociální reakci“ (čj. 740).
16. 1928, 13. IV. OSP v Jičíně povoluje Aloisu Procházce, předsedovi Svazu proletářských bezvěrců v Sobotce, konání veřejné schůze 15. IV. Na sále s programem „Náboženství a kultura“ (čj. 1264).
17. 1928, 27. IV. OSP v Jičíně povoluje Františkovi Kubů, důvěrníku KSČ v Sobotce, konání veřejné schůze 1. V. Na sále s programem „Třídni boj světového proletariátu, hospodářská a politická situace“ — promluvil referent Kyršlágner z Lomnice n. Pop. (bez čj.).
18. 1928, 19. IX. OSP v Jičíně povoluje Aloisu Procházce, předsedovi Svazu proletářských bezvěrců v Sobotce, pořádání veřejné přednášky se svátečními obrazy 12. IX. v biografu na téma „Hrdinové severního pólu“ (čj. 2901).
19. 1928, 7. IX. OSP v Jičíně povoluje Antonínu Dlouhému, předsedovi OV KSČ v Jičíně, konání veřejné přednášky 9. IX. Na sále v Sobotce, kde promluví delegát vrátivší se z Ruska Vokoun „O sovětském Rusku“ (čj. 3416.).
20. 1932, 29. II. Okresní úřad (dále OÚ) v Jičíně sděluje Ladislavu Bartošovi, jednateři KSČ v Sobotce, že za kazuje konání veřejné schůze 6. III. Na sále s programem „Hospodářská a politická situace a neza městnanost“, protože by byl ohrožen veřejný klid a pořádek. Městský úřad upozornuje strážníky, aby dbali, že nebudou vylepeny plakáty, případně aby strhli plakáty zakázané schůze (čj. 836).
21. 1936, 2. V. Zástupci KSČ v Sobotce žádají městskou radu v Sobotce o propůjčení Masarykova náměstí ke konání tábora lidu 17. V. Žádost podepsali: důvěrník Alois Ort, člen obecní rady Václav Linka a členové výboru Josef Šturma, Jan Straník, Josef Rulc Jaroslav Šimůnek a František Žďánský, žádost opatřena razítkem politické organizace KSČ v Sobotce Městská rada žádosti vyhověla pod podmínkou, že bude povolena okresním úřadem (čj. 1383).
22. 1936, 12. V. OÚ v Jičíně povoluje Aloisu Ortovi, důvěrníku KSČ v Sobotce, konání veřejné schůze dne 17. V. na náměstí v Sobotce s programem „Co by znamenala jednotná fronta pro pracující lid měst a venkova. Jak bojovat za mír, chléb a práci“ (čj. 1558).
23. 1936, 28. XI. OÚ v Jičíně povoluje Aloisu Ortovi, důvěrníku KSČ v Sobotce, konání veřejné schůze dne 3. XII. Na mostě s programem „Je nutno zmařit úklady domácích i zahraničních reakce proti republice“ (čj. 3541).
24. 1937, 28. IV. OÚ v Jičíně povoluje Josefě Šturmové, důvěrníku KSČ v Sobotce, konání veřejné schůze dne 1. V. Na mostě s programem „1. máj a mezinárodní situace“ (čj. 1325).

Karol Bílek

O stavu plastik v okolí Sobotky

Nastávající jaro vyžene alespoň o sobotách a nedělích do krajiny mnoho milovníků přírody. Do kraje, který, ať si to uvědomujeme či nikoli, je dílem nejen přírody samé, ale i po staletí hromaděných zásahů lidských rukou. Zásahů méně citelných i citelnějších, které přetvářely a dotvářely krajinu v souladu s potřebami, případně ideologií té které doby. Je tomu tak od dávných věků až po současnost. Český venkov byl do dnešní podoby v základních kompozičních formách budován zhruba od 17. století. Ze starších základů je dnes zachováno již jen velmi málo. Hlavní vliv na výstavbu krajiny měl tedy barok a protireformace. Tento vliv pak zanechal stopy i v ideologickém obsahu její „výzdoby“, které bychom si chtěli všimnout.

Pokud mluvíme o „výzdobě“, znamená to, že opomíjíme původní funkci jednotlivých plastik a sousoší, že opomíjíme tehdejší důvody, které vedly k jejich umístění právě tam, kde stojí, a že se snažíme vyzdvihnout něco úplně jiného a pro tehdejší dobu vlastně druhotného. Jde nám o estetickou hodnotu, která je tu menší a onde větší, ale kterou těžko můžeme úplně popřít. Jde nám o to, že tuto velikou řadu soch zhotovili lidé právě takoví jako my, s obdobnými starostmi a relativně podobným životem. Jde nám o to, že v těchto dílech jsou konzervovány cit a láska k materiálu, umění a hlavně práce našich předků, že v těchto dílech je pečeť dané doby a že jsou jednou z možností, jak se době přiblížit. Bez nich by naše krajina už nebyla naší, byla by jakoby oduzena o jeden ze svých rysů.

Bohužel to, s čím se někdy setkáváme v přírodě, není ani zdaleka ochranou památek. Mnoho plastik bylo již sice restaurováno, ale daleko větší řada je jich v téměř dezolátním stavu. Chtěli bychom tu upozornit alespoň na některé z nich

Na jedné z nejužších turistických tras v našem okolí, u silnice na Kost, stojí pod památnou Semtinskou lípou socha sv. Jana Nepomuckého, o které se již ve ZŠŠ

před časem zmínil dr. Samšiňák jako o díle Martina Je linka z doby po r. 1740. Socha byla dříve obrácena na opačnou stranu než nyní, tedy k cestě, která vedla na hrad přes semtinský dvůr. Při jejím přeložení a vybudování dnešní silnice byla otočena (sokl je dosud orientován původním směrem) a pravděpodobně již tehdy došlo k poškození horní části podstavce. Ten je dnes na několika místech prasklý, rozestupuje se a nebudě zřejmé třeba dlouhé doby, aby se socha s uvolněných ka menů zřítla.

Jen malý kus dále ke Kostí, přímo proti hlavnímu vjezdu do Semtin, stojí sv. Donát z roku 1740. Socha je otlučena do té míry, že některé partie jsou již nezřetelné. Její stabilita je zajištěna jen tím, že kdysi byly staženy horní části soklu ocelovými obručemi. Na soklu samém jsou zbytky českého nápisu, jehož zmizení je také již jen otázkou krátké doby. Pod horní pevnější vrstvou písko vec větrá a pak i při pouze lehkém dotyku opadáva.

V Podkostí, na samém vrcholu kopce, odkud se silnice spouští přímo k Bílému rybníku, stojí po pravé straně zvonička a pod ní socha sv. Anny z konce minulého století. Tehdy totiž nahradila částečně poničenou sochu sv. Anny, pravděpodobně z poloviny 18. stol. (pokud je možno za dnešního stavu vůbec něco zjistit), která stojí do dnes za plotem zahrady Tyrachtrova stavení, tedy kousek dál napravo nad zvoničkou. I zde by to byla značná ztráta, kdyby původní socha dále chátrala (je zarostlá travou a zcela pokrytá mechem) nebo kdyby jí některý soukromý „sběratel“ dokonce zcizil.

Vydáme-li se na opačnou stranu Sobotky, po silnici směrem na Libáň, i tam nalezneme řadu velmi poškozených objektů.

Odbočíme-li směrem na Příchvoj, před vsí na pravé straně uvidíme torso vynikající lidové kalvárie, datované rokem 1807. Na silném, nízkém a po všech stranách reliéfy zdobeném soklu stojí masivní kříž, na jehož bocích stávali ještě před časem klečící andělé. Vandalským zá-

sahem některého z „milovníků umění“ byli oba andělé srazeni do příkopu, jeden dokonce i s celým rohem soklu. Ten je sám značně otlučený a je dalším příkladem „ochrany“ památek. Z jedné jeho strany je naprosto nečitlivě natlučena úhledná typizovaná tabulka s nápisem „Kulturní památka“.

Půjdem-li po libáňské silnici na pokraj Hřmenína, hned vedle hřbitova stojí mezi mohutnými stromy nádherná kalvárie, datovaná rokem 1763. Jde o poměrně neobvyklý typ, neboť mezi dvěma okrajovými podstavci s Pannou Marií a sv. Janem Evangelistou je střední mohutnější sokl, na němž pak teprve stojí kříž. Zde schází Kristovi již celý obličej. Draperie obou světců je značně poškozena, boční podstavce stojí na své základně velmi labilně a sochy samy pak již vůbec upevněny nejsou. Celá základna se tlakem kořenů postupně rozestupuje, takže nebudou-li sochy zničeny otlučením, hrozí jim zcela jistě zřícení. I zde jde o vynikající práci některého z lidových kameníků. Veškerá ochrana opět prozatím spočívá jen v přítlučení příslušné tabulky.

Na pokračí obce Sedlišť je postavena další kalvárie, tentokrát nejen datovaná (1765), ale i opatřená českým nápisem a signovaná Františkem Fiallou z Turnova. Zde, podobně jako u semtinského sv. Donáta, je ve zcela dezolátním stavu přední část mohutného nízkého soklu s reliéfem archanděla Gabriela. Pískovec byl svého času neodborně polychromován a nyní pod neprodyšnou horní barevnou vrstvou rychle větrá.

Mimo tyto okolnosti chtěl bych také upozornit na značnou podobnost hřmenínské a sedlišťské kalvárie

(i když jako celek jsou obě sousoší odlišná), a to jak v postojích tak i draperií obou světců. Tím se těmto sousoším podobá i kalvárie ve Lhotě Zelenecké, třebaže je téměř o celé desetiletí mladší (1772) než hřmenínská.

Ještě bych se chtěl zmínit o kalvárii od žernovského Jana Zemana, stojící u silnice ze Lhoty Zelenecké do Skučiny. Tyčí se po levé straně cesty na vyvýšené mezi hned před Skučinou. Bohužel stromy stojící kolem poškozují svými větvemi povrch kamene (podobně jako v Sedlišti) a nadto scházejí dnes již obě sochy, které původně stály na společném podstavci po stranách křížů. Tyto sochy velmi dlouho ležely pod kalvárií a je opravdu s podivem, že nikdo z národního výboru se nepostaral alespoň o jejich uschování. (Nebo snad ano?)

Pokusili jsme se na několika málo příkladech ukázat, jak chátrá bohatý kulturní fond, který máme v drobných i větších sochách a sousoších, roztroušených po našem kraji (je jich samozřejmě daleko více). Máme v nich zachován doklad velice bohaté tvůrčí činnosti prostých venkovských řezbářů a kameníků. A právě na to bychom měli myslet a alespoň to by nás mělo vést k jejich ochraně. Neboť touto ochranou jsme povinni jak svým předkům, tak i těm, kteří přijdou po nás.

Do závěru bychom chtěli — po tolikerém lkaní — vnést špetku optimismu. O zmíněném stavu byli informováni funkcionáři odboru školství a kultury ONV, kteří přislíbili opravu nejponičenějších objektů. Svou pomoc jim nabídla i hořická kamenická škola. Doufejme tedy, že budou provedeny alespoň některé práce, abychom příští jaro nebyli nuceni konstatovat stav ještě horší.

Josef Prokop

Matěj Balcar

Utrpení učitelského pomocníka

(K vydání připravil Josef Pícek — 1. pokračování)

Nyní jsem již své učení dokončil, nyní to, co sem nabsbíral, mám sejt do srdcí nevzdělaných. Ale kde a komu? Nyní neohroženě se připravovati musím, všechny obtíže stavu toho, do kterého jsem od Boha povolán, trpělivě snášeti.

Jen kde mám sejt? Půjdu k jednomu poli domu školního — sejou tam; půjdu k druhému: hospodář neb pán pole toho praví: nepotřebuji nikoho, by na poli mém pracoval. Jdu k třetímu, ten praví: U mne není žádná práce, ale tam a tam.

Tak jsem se staral, bych učení, ze kterého jsem vystoupil, již mohl samostatně zastávat, ale nebylo kde. Bohatý najde hned místo, nepotřebuje dlouho na dveře klepatí, hned se mu vnitřní hlas ozve: Vejděte! Ale chudý musí zlehka a se strachy očekávat, změní-li se tvář jasností, čilí se více zardí, aneb dokonce slova nepromluví, hned ale slyší na své uši ještě za dveřmi: Copak ten otrhánek tady by pořídil, vždyť po něm nic není! Je hůdrák, je to na něm viděti. Jeho ošumělý šat to již na něm prozrazuje.

A tak ten chudý, jako hromem omráčený, slyší za dveřmi toho, v kterého si nádeji k štěstí dělal, řeči takové, ozvat se nesmí, by vypověděl bídu svou, neb není vyslyšený. — Jděte dále, praví zase jiný hrdý pán, u mne pro vás nic není, takových otrhánků najdu všude dost.

Tak a těm podobným věcem se dalo i se mnou, laskavý čtenáři. Hledal jsem, ale nenašel jsem místočko, kdo by mne za školního pomocníka k sobě vzal.

Nerostlo pro mne kousek obživy v celém okolí na čtyry míle délky a šířky. Do ciziny jsem musel, kde jsem človíčka neznal.

Dříve ale, než jsem nadobro vlast svou opustil, šel jsem si nějakou službu nalézt.

Chodím tejdén od místa k místu, ptám se po službě, ale takové jsem nikde nenašel. Jdu do města, jenž na půlnocní stranu leží (Liberec), ptám se u pánů — tamějších učitelů — jestli by nějaké prázdné místo ve škole pro mne měli, ale i tam jsem byl zkrátka odbyt. Chodím od domu k domu ptát se, kde by potřebovali učitele, že bych rád učil (poněvadž v městě tom dost takových lidí jest, že si učitele do domu vezmou a sami si jej živí a šatí). Však ale nikde sem ničeho ani po domech vyhledati nemohl. Když jsem od rána od devíti hodin do čtyřech odpoledne pořád do domu z domu chodil a místo sobě k budoucímu živobytí vyhledával, jak mně bylo, může každý o své živobytí starostlivý lehce uvážiti. Najedenkrát vejdu do jedné ulice, jenž nápis na jednom nárožním domě byl: Zillergasse — a tam potkám jednoho měšťana, který ze strany na stranu se hrabal, neb pálenka mu cestu velmi širokou činila, který sobě

zpíval: Mein lieber Augustin! I ptám se jej, jestli by učitele potřeboval. Ale on té chvíle potřeboval všechno a pravil: Jdou se mnou do domu mého, já mám dva chlapce a ty mně budou učit, já jim dám stravu a obydlí od učení. I jdu s ním do příbytku jeho, ptám se manželky jeho, zdaliž by tomu tak bylo, jak mně pán připověděl, ale ona mně řekla, když to pán připověděl, já jsem svolující. Za čtrnáct dní se sem přistěhuju, pravím mezi jiným rozmlouváním, a jdu zase zpátky do vlasti své k rodičům svým. Na cestě dosti jsem sobě představoval, vždyť ten člověk byl opilý, nebude držet slova svého, ale posleďně sem jen tím byl spokojený, když budu mít ke

Starý pohled na Markvartice. Pohlednice z přelomu století.

komu přijít; když se mi nebude líbiti, že již když v městě budu, že se předce nějakého jiného lepšího místa dohledám, a tak jsem šel s těmi a těm podobnými myšlenkami nazpátek do vlasti své.

Přijdu domů, rodiče se ptají, zdaliž jsem si něco vynašel, tedy jsem jim celý ten příběh vypravil, a že za čtrnáct dní se tam budu stěhovat jsem řekl. Doufaje, že za ten čas to, co budu od šatstva a prádla potřebovat, se mně zatím pořídí.

Když čtrnáct dní minulo, jeli sousedi pro opuku, tak se to přihodilo, že jsem pohodlně mohl své věci na vůz naložit a s nimi jeti. Krejcaru jsem neměl. Bratr mi dal boty podšit, matka mně peníze dáti nemohla, poněvadž mi řídila jiné potřeby, ale předce jiskra nádeje ve mně vězela, že na tu cestu a pro začátek mně otec peníze dá. Ale jak mě to mejlilo, když ráno ve čtyry hodiny, jmenovitě na svatou Alžbětu, sousedi z domu vyjždějí a mně věci na vůz nakládají. Jdu k otci dát s Pánem Bohem a s ním se rozloučit, a prosím jej, by mi dal nějaký peníz na cestu a do hospodářství, poněvadž jsem ani krejcar neměl, ale on taky neměl.

Nyní považ, rozmilý příteli, který jsi se na cestu taky někdy strojí, jak ti bylo, když jsi jen málo peněz v kapse měl, a zas si brzy přišel a nepotřebovals je — mrzelo tě to, vím napřed.

Co teď, domejšliš se mnou, jak mně bylo, jak já jsem svou vlast opouštěl? S'lyz bych ti více než slovy tehdaž byl odpověděl. Pomysli, na cestu jít a tam se žít a šatit bez pomoci jiných! Ó! to jest velmi bolestné. Tak jest nešťastný osud lidský. Co platno! Musím volat se slovy Písma svatého: V hříších mne porodila matka má a sotva jsem očistěn z hříchu jednoho, do mnoha nepravostí, když jsem povyrostl, sem padnu buďto skrze sebe sám aneb skrze jiné. Tedy když jsem byl tak nádeje prázdný, sestra mně dala osum grošů, a to jsem měl peněz na vandr.

Rozloučím se od rodičů, bratra a sester a v tmavé noci, ještě přede dnem, opouštím vždy to bolestné místo, v kterém jsem se zrodil (Mrkvojedy), a ještě mu v duchu žehnám, by Bůh všemohouc vzhlédl do místa toho a naplnil jej, jestli se jednou zase šťastně navrátím, svým svatým požehnáním. Jestli ale nepřijdu, tedy že místu tomu děkuji za všechna mně prokázaná dobrodíní.

A v takovém myšlení jsem se ocejtíl daleko od místa toho, nad kterým sem si tak často stěžoval.

K večeru jsem přijel do města toho (Liberce) a jdu k pánu, od kterého jsem před čtrnácti dny vyšel; přijatý jsem byl dle učiněné přísliby, byt jsem dostal, stravu také, ale místo učení dvouch chlapců byl sotva jeden, a ještě nerozumný, ani nebyl pět roků starý.

Myslil jsem sobě, že když jsem tam byl před čtrnácti dny a pán mně připověděl stravu a bydlo od učení, že bude slova svého držet, neptal jsem se již víc na nic, a po prvním noclehu, který jsem tam dělal, vzal jsem si hned ráno chlapce toho mně určeného do práce. Ale všechno šlo nazpět mimo pořádku. Chtěl-li se učit, učil se, jestli nechtěl, nebyl žádný, kdo by mu poručil. Mimoto celý den jsem u něho býti nemohl, neb pro takové zhurta se nesmí přikročit; vyhledávám sobě práci, by mně tak v samotě a v neznámosti bydlícím čas veseleji a rychleji uběhl. Jdu na náměstí, koupil jsem si papír, ingoust a kalamář a byl jsem po penězích, a opisoval jsem věci, které mně k dobrému sloužily.

A také jsem žádostiv byl s tamějšíma pánama učitelma v známost přijíti. Ale co platno bylo, bych do známosti přišel, poněvadž žádný v celém městě tak chudý z učitelů nebyl, jako já, aby si mne všimnul. Přišel sem k jednomu, ten mne sotva přivítal a šel pryč. Přijdu k druhému, ten si mne ani nevšimnul, a tak jsem šel i k více, u kterých jsem stejnou mírou naměřeno měl. Však ale předce se tam vynašli některé hodní páni učitelové, jenž také Češi byli. Vypravoval jeden každý život svůj. Vposlechna je, myslel sem sám u sebe, žádný tak opovržen není a nebyl jako já. Jeden praví: Kdyby mi z domu rodiče nějakou pomoc sem neposlali, velmi bych to měl bídný a pravil, že měsíčně přijde na dvacet zlatých mimo vši ouratý. Druhý pravil: Kdyby mně pán strejček každý měsíc 10 zl. nepřidal, velkého pána bych nemohl sekat, protože jen měsíčně na 17 zl. přijdu po vši ouratě. Hodné to bylo pro mne poslechnutí! Radili se, kam vejít, by sme se povyrazili? V tom domě se mně to nelíbí. V tom dobře neobsluhujou! A tam není dobrý nápoj! To byla celá jejich ta největší péče a starost.

Ó! zdaliž jsem jen já na světě k bídě, k trápení a k nouzi stvořen?! Stranil jsem se jejich přátelství, a za to se mně vysmáli: Hodný to učitel, nemá ani krejcar!

Milí spolubratři! Potřeboval bych na něco jiného, než na kratochvíle neb na nápoj, myslel jsem sobě sám

v duchu. Obrátím se pryč od společnosti té a jdu zase do kvartýru mého.

Obrám se s chlapcem, kterého jsem do učení přijal. Po několika dnech se sejdu zase s těmi kamarády, u kterých sem vysmán byl před krátkým časem. Zase si vypravujeme o stravě. Práví jeden z nich: Já chodím na stravu do obecního domu, platím měsíčně 25 zl.; druhý pravil: Já chodím k Talovicovům a platím 19 zl. měsíčně. Na to odpovím jim: To já dostávám od učení jednoho chlapce stravu a kvartýr. Ale oni se mně smáli s tím doložením, bych se na to vyptal doma u pána hned, jak domů přijdu, sice kdyby tomu tak nebylo a potom chtěl na mně plat, že by mi pobral to, co mám, a že bych musel pryč.

I nemeškal jsem a jdu domů a ptám se pána, jak jest to s námi, je-li spokojený s tím učením, aneb jemu ještě plat dáti musím?

Řekl pán: Poněvadž vidím, že jsou chudej, stravu a kvartýr jim nemůžu jen od učení toho chlapce dát, poněvadž já dostanu učitele, který mně jej bude učit měsíčně za 1 zl. 40 krejcarů vídeňského čísla, tak mně jen budou k tomu učení platit za stravu každý den pět zlatých a za kvartýr měsíčně 5 zlatých vídeňského čísla, a když budou mít své peřiny, tak mně budou platit jen polovic za kvartýr měsíčně. Pomysli, moudrý člověče, za 14 dní sem měl 7 zl. dluhu za stravu a 2 zl. 25 kr. za kvartýr a peníze žádné!

Co mám dělat? — Jako pocestný, když bouře černá se vstahuje a on v širém poli jest, k modlitbě ruce spíná, ale hrom okolo něj létá, zadusí ho dýmem — bez sebe padne, ale oči nezamkne, jakoby živ byl. Tak jsem bledý, beze vši řeči, beze všeho pohnutí, jen že jsem dýchal, dlouho na sesli u stolu seděl. A duch můj, když drobet pookřál, ozýval se ve mně: Kde jsem? Všecko se ve mně třáslo! Na mysli jsem byl zmámený přemejšleje, co začnu, co dělat, kam jít, abych se potěšil!

I napadlo mi, abych šel okolo města do vesnic, kde školy jsou. Šel jsem druhý den a chodím ze školy do školy. A ptám se, jestli by kde pro mne místo bylo jen za stravu, ale nikde nic nebylo.

Na poledne přijdu do jedné vesnice Habendorfu jmenované, tam jsem byl u pána učitele přes oběd, který mně řekl, že v Kryštofsgrund jest místo pro spomocníka prázdný, že již ten pán učitel má třetího pomocníka toho roku, že jest větším dílem pořad opilý, a když přijde z hospody, že pomocníka tejrá, proto tam žádný nemůže vydržet. Dělalí, jak chtějí, řekl dále. V té velké bídě mysltel jsem: I půjdu tam, a když mne přijme, postěhuju se tam hned. Předce to bude lepší, nežli jak nyní mám. Alespoň nebudu míti starost o stravu a kvartýr.

Ptám se, jak jest to daleko? — Půlpátý hodiny — odpoví mně — do Krásy (Chrastava — 10 km severně od Liberce) jsou dvě hodiny a z Krásy do Kryštofsgrund je půltřetí. A v adventě, když jest den nejkratší, to bylo. Ale na nic jsem nedbal, šel jsem tam předce, a vyšel jsem z místa toho od voběda. Byly dvě hodiny odpoledne. A když jsem přišel do Krásy, tak byly čtyry hodiny, již bylo skoro tma.

Tam jsem šel k pánu vigáři, dohlížiteli okresu toho, a ptám se u něho, jestli v Kryštofsgrund jest místo prázdné ve škole. On ale o ničem nevěděl, ale řekl, bych se tam šel vyptat, a když bude místo prázdné, bych tam ostal. Tma bylo, než jsem od pána vigáře vyšel. Ostat v Krasavě, neb v Kráse v našem jazyku, přes noc neměl jsem peníze a zadarmo nyní nic nekoupí. Tedy se ptám, na kterou stranu mám jít do Kryštofsgrund. I pověděli mně lidé a jdu k vrchu Andělskýmu. Vidět nebylo nic. Jen z daleka z vesnic světlo od oken. Beze všeho strachu šel sem lesem hodinu cesty ve tmě a nyní zase jsem přišel do oudolí nesmírného, až jsem přišel ke kopci nesmírně velikému a teď jsem cestu neviděl a nevěděl. Ptát sem se neměl koho. Ani ptáček se tam nezval, by mne svým hláskem potěšil.

Nyní jsem byl jako Egyptský na poušti. Oni měli z pravé i z levé strany nepřístupné skály a já měl nepřístupné vrchy, a před sebou měli vodu a já měl před sebou vrch jako Ještěd (Ještěd) veliký. Oni měli za sebou nepřátele a já měl tmu.

Jdu ještě dále do vrchu a tam přijdu k štatui svatého Jána Nepomuckého, který nově štafýrovaný neb nově postavený byl, že jej k poznání bylo. Zde teprv mne obklíčila hrůza veliká a na mysli mně napadalo, co mám dělat a kam jdu a kdy tam dojdou a zase u lesa to bylo.

Tedy se pozastavím u toho svatého Jána a modlím se k Bohu nebeskému a k svatému Jánmu Nepomuckému. Boha prosím, by mi dal vnuknutí, mám-li dále jít, aneb co mám dělat? Když jsem tak chvíli se tam modlil, na

mysl mi přišlo, jako by mi někdo řekl: I jdi, odkud jsi vyšel, vždyť nějak živ budeš!

V tom jsem se obrátil a šel jsem zase zpátky do Liberce, a když jsem přišel do kvartýru mého, bylo jedenačtí hodín večír. Ráno jsem šel zase na jinou stranu si hledat službu, ale též nadarmo jsem chodil.

Vychodil jsem po učitelích, co jsem vě školách byl, 18 krejcarů, to jsem měl peněz na půldesáta zlatého dluhu!

Nyní nová bolest nastala, jak živu bejt? Naříkat, bědovat, plakat byla moje práce, a co to prospělo?

Ještě předce vězela jiskra nádeje v mém těle! Měl jsem

dva strejcové též v Liberci v práci. Jeden byl tovaryš ševcovský a druhý byl tovaryš krejčovský. Myslil jsem, že se od nich peníze vypůjčím a že zaplatím dluh a půjdu do vlasti své k rodičům, a když jináče nebude, že budu pracovat, až ty peníze nashromáždím a odvedu.

Jdu k jednomu, říkám mu, jestli by mi byl nápomocen a půjčil mně ty peníze, co jsem dlužen, ale on neměl sám nic. Jdu k druhému a říkám tomu, ale on sám potřeboval jako já. — Tak jsem byl vši naděje prázden.

Považ nyní, rozmilý bratře a sestro, co jsem měl dělat ode vsi pomoci opuštěný?

Teprv nyní jsem skutečně cítil, co jest zle, co jest chudým býti!

(Pokr.)

VĚTRÁK NA BOŘENOVECH

Ludmila Kolumpková

Jednoho zimního večera jsem byla na besedě u strýčka na Benešově. V kachlových kamnech praskalo smrkové dřevo, voněl čaj a pekáč dobrých makových buchet, tetička zvala ke stolu. Strýček seděl u kamen, usmíval se a hovořil s vnučaty. Pomalu jsme se do besedy zapojili i my dospělí. Reč se stočila ke zbořenému větrnému mlýnu na Bořenovách, kam strýček jako malý chlapec chodíval. Mlýn tehdy patřil panu Janu Šustrovi. Sobotečtí občané ho měli rádi a tak kolem roku 1900 nebylo jedné neděle, aby tam „špacírem“ nešli starý Kučma (čepičář Vilímek), starý pan Mrákota a jiní jeho přátelé. Posedávali na žentourové voji, popovídali si a hlavně se potěšili krásnou vyhlídkou na své rodiště. Z Bořenov je snad nejkrásnější pohled na Sobotku, její chaloupky, školu, starou radnici, kostel a v zeleném háji schovaného strážce našeho kraje — Humprecht. Je vidět i Mužský, Vyskeř, Bezděz, Rálsko, Ještěd a další vzdálenější místa. Zemský ráj to na pohled...

A větrný mlýn stál na návrší jako významný svědek dávných dob. Postavil ho roku 1826 Jan Jiroš. Mlýn měl 20 metrů vysoké stěny, 5 metrů vysokou střechu, široký byl 10 metrů. Ve středu kruhové stavby byla 80 cm silná hřídel, na které bylo připevněno dřevěné ozubené kolo. Do něho zapadalo druhé dřevěné ozubené kolo na hřídeli, na jehož druhém konci byly upevněny perutě. Tato kola otáčela mlýnskými kameny, které mlely. Celá střecha

i s perutěmi se natáčela podle směru větru. Střecha se otáčela klikou, kterou museli točit dva lidé, aby ji nastavili proti větru. Otáčení střechy bylo umožněno tím, že nahoře na zdi byly dva kruhy ze silných deseticentimetrových fošen, mezi nimiž byly litinové válečky, na kterých střecha i s perutěmi seděla.

Vchod do mlýna byl jen jeden, který vedl do mlýnice. Odtud vedly dveře do obytné světnice. Obilí se vynášelo z mlýnice po schodech v pytlích nahoru, tam se vysypávalo a mezi kameny se mlelo. Byla-li mouka hrubě semleta, vynesla se znovu nahoru a mlela se ještě jednou. Když byl velký vítr, tak vítr točil perutěmi a mlelo se, až se celá střecha klepala, třebaže byla těžká. Když však vítr nefoukal, v mlýnici bylo smutno a nemlelo se.

Ve mlýně bývalo všude čisto a útulno. Světnice byla malá, ale bylo milo tam posedět. Před mlýnem bývala stoletá stará lípa a pod ní studánka, u níž stála lavička. Zde také sedávali Sobotáci, když šli na procházku, a rádi se napili dobré vody ze studánky. Rád se zde zastavil i básník Fráňa Šrámek, díval se do kraje a snad i tady vznikaly jeho krásné básně.

Věčná škoda, že bořenovský mlýn byl zbourán a není naděje, že by byl obnoven. Jen studánka zde zůstala — a vzpomínky.

Podle vyprávění Jindřicha Rulce ze Sobotky

Řezbář loutek ze Sobotky

Nepřilíší rozsáhlou historií loutkářství na Sobotce můžeme doplnit i o řezbáře, který prý vytvořil celou sadu loutek, z nichž se bohužel zachovala jen jediná, navíc ještě málo typická loutka čerta. Vzhledem k tomu, že čerti lidových loutkářů bývali menší než ostatní ansámbl, můžeme se domnívat, že ostatní loutky byly nejméně 75 centimetrů vysoké. To byla běžná výška loutek lidových loutkářů, mezi něž patří i soubor Františka Hanuše z Rychnova n. K., uložený v muzeu na Humprechtě. Ten vznikl koncem třetí čtvrtiny 19. století v Suchardově dílně v Nové Pace a je celkem shodný se souborem loutek z téže dílny, uloženým ve sbírkách Národního muzea v Praze. Jedinou výjimkou je v něm loutka oblečená dnes jako myslivec, která je pozůstatkem nějakého staršího loutkářského fundu.

Sobotecký řezbář Antonín Svoboda se narodil 6. 11. 1862 v čp. 132 v Sobotce, zemřel 24. 9. 1936 v čp. 83 tamtéž (za zjištění dat děkuji dr. K. Bílkovi). Mnozí sobotečtí občané tedy jistě tohoto řezbáře pamatují a dalo by se

tedy zjistit nejen několik dat z jeho života, ale možná i identifikovat některé jeho dílo. Dle tradice se prý zabýval hlavně drobnou sakrální plastikou.

Loutka čerta ukazuje plochým obličejem, hlavně nevýraznými lícními partiemi, že její tvůrce byl typickým samoukem (tím zajímavější by mohly být jeho plastiky). Také plošně řezané ruce svědčí o značné naivitě svého tvůrce. Po stránce technické loutka ukazuje, že Svoboda neměl mnoho znalostí o anatomii loutky. Podivuhodně je ale propracována hlava loutky: má totiž pohyblivé oči i ústa. Loutkářské tradice připisují takto mechanizované hlavy packé Suchardově dílně (dokládají dokonce, že odtud vznikla nadávka „otevřhubo packá, otlemená“). I v humprechtském souboru je značný počet loutek opatřen otvíracími ústy. Mechanismus asi časem vypověděl siužbu a tak byla ústa pevně zalepena. Pohyblivé oči i ústa vytvářela packá dílna jen výjimečně a to především u Kašpárků (také Kašpárek soboteckého souboru býval tak zařízen, ztratil se ale během druhé světové války, kdy ho jeden z funkcionářů dal na hraní dětem a pak nahradil daleko mladším a výtvarně bezcenným kusem) a u některých čertů.

Výtvarná hodnota Svobodovy loutky není valná. Jde jen o podružnou záležitost, zajímavou jen proto, že známe osobu tvůrce. Tak se stává loutka důležitým dokladem a bude předána do mezinárodního muzea loutek v Chrudimí. Karel Samšíňák

● **PhDr. Václav Šolc CSc** byl v únoru 1971 jmenován ředitelem Náprstkova muzea v Praze. Je to významné ocenění vědecké práce tohoto známého soboteckého rodáka. Ze však dr. Šolc nechce jen ředitelovat, ale i nadále pracovat „v terénu“, dokazuje skutečnost, že koncem března odcestoval k dalšímu půlročnímu pobytu mezi chilskými Indiány.

Jak se dříve na venkově pekl chléb a koláče

Každý rád jí čerstvý chléb a může si ho všude denně koupit. Snad jen do nejzapadlejších vesnic a samot je dováženo toliko 2x—3x týdně, ale snad nikdo si už chléb nepeče doma, jak tomu bylo dřív.

Rodiny bývaly početné: 6—10 i více dětí nebylo vzácností. Někde nestačil velký bochník ani na den, proto si na venkově, kde se chléb koupit nedal, hospodyně pekly samy. Zvláště v chudých rodinách se často nedostával a byl pochoutkou, proto bylo pečení chleba takřka obřad, kterého se celá rodina zúčastnila.

V každém stavení, ať ve statku nebo v chalupě, byla pec. Zděná, obdélníková krychle zabírala velký kus obytné místnosti. Jednou stranou přiléhala na zeď a druhou na kachlová kamna, která udržovala ve světnici stále příjemné teplo. Dvířka do pece byla z chodby (říkalo se ze síně) a pod nimi byla vyhloubena díra pro nohy pekařky, kterou, když se nepeklo, přikryla hospodyně prkny. Den před pečením se do pece narovnala velká smrková polena a vedle se připravily smolné třísky „na přípál“.

Z komory se přinesla díž, velká kulatá dřevěná nádoba, přikrytá dřevěnou pokličkou. V ní byl od předešlého pečení zaschlý kvásek, ten se polil teplou vodou a tak se připravil kvásek nový. Přes noc v teple zkvasil a ráno se k němu přidala podle potřeby vlažná voda a žitná mouka a umíchalo se řídké těsto. Nechalo se dvě hodiny kvasit a během té doby se nesmělo do díže vrazit, aby se kvásek nesrazil. Mezitím si hospodyně zatopila v peci, podle potřeby přikládala a rozžhavené dřevo rozložila po celé peci, aby byla všude stejnoměrně vyhřátá. Když, jak říkala, „svítila“, vymetla zbytky dřeva víchem slámy uvázaným na dlouhém bidle a namočeným ve vodě, až byla pec čistá a připravená péct.

Mezitím znovu těstem, k němuž přidala mouku, sůl a kmín, míchala. Nebyla to lehká práce „kopistem“, tj. asi 1 m dlouhým, hlazeným, na jedné straně širším dřevem obracet a mísit stále tužší těsto. Mnohokrát se šlo kolem díže, než bylo dobře vymísené a vzduchem nakypšené, a opět se nechalo dvě hodiny kynout. Pak se velké kusy těsta z díže vybíraly na vále vyvalovaly a zakulacené se dávaly na pomoučené ošatky a opět nechaly odpočinout. Pěkně nakynuté bochníky se pomazaly vodou, vyklopily z ošatky na kulatou lopatu a hospodyně je rozložila v peci tak, aby se neslepily. Tam byly podle velikosti 1 a půl — 2 hodiny a pěkně do červena vypečené se vytahovaly z pece. Klepało se prstem na spodek bochníku, a když vydával dutý zvuk, vidělo se, že je dost propečen. Ještě teplé bochníky se opět mazaly vodou, aby se leskly, a celým domem se šířila sladká vůně čerstvého chleba, který je největší pochoutkou pro každého člověka. Kde nebylo mnoho stravníků, vydržel až 14 dní a chutnal, i když byl tvrdý. Kdo neměl zdravé zuby, krájel si jej a namácel do mléka nebo kávy či polévky a nezahodil se ani kousek. Ze zbytků se vařila chlebová polévka, která se zahustila mlékem nebo smetanou a „rozkrvelným“ vajíčkem. Z kvásku se vařilo „kyselo“, rovněž zlepšené mlékem a vajíčkem, a přikusovaly se k němu vařené brambory. Před chlebem, na zjištění, je-li pec dobře vyhřátá, upekly se z chlebového těsta malé placky, tzv. „podplamenice“. Posypané solí a kmínem byly výborné s mlékem nebo s podmáslem k obědu. Dobře upečený chutný chléb byl chloubou každé hospodyně; ale ta, které se nepovedl, protože byl mazlavý, nebo měl kolem kůrky modrou, sraženou vrstvu, tzv. „pentlí“ nebo „brousek“, ta se s ním nechtěla a byla považována za špatnou hospodyni. Dobrý chléb upéct bylo opravdu umění.

Podobný výrobní shon na venkově nastal o svatbách, o pouti, o posvícení, o velikonočních a vánočních. I tam, kde se celý rok muselo hodně šetřit, dovezla se k těmto dnům do mlýna pšenice, ze které známý mlynář se snažil vymlít co nejlepší mouku. První jakosti se říkalo „výraček“, z ní se pekly koláče, vánočky a mazance. Z „dvojků“ se pekly každý týden v neděli buchty, z „trojek“ se vařily knedlíky a ta nejčernější se dávala do šišek na krmění hus, aby byly tučné a chutné.

Den před pečením koláčů se rovněž nachystalo do pece dřevo a hospodyně si připravila mouku do dřevěné nádoby („škopíku“) jen k tomu účelu používané, aby se mouka v kuchyni prohřála a těsto dobře kynulo. Do mléka dala vařit mák a ten se potom v kulaté kameninové pánvi „trdlem“, tj. ohlazeným dřevem dole zakulaceným, třel. Podle potřeby se přidávalo mléko a třelo se, až byl mák měkký. Osladil se medem nebo sirobem, zahustil se strouhaným perníkem, navoněl vanilkou, tluče-

ným hřebíčkem a badiánem. V míse se s cukrem a žlutky utřel tvaroh, navoněl se vanilkou a citrónovou kůrou a přidaly se opražené hrozinky. Oloupala a nastrouhala se jablka, rozvařila, vychladlá osladila, ochutila se tlučenou skořicí, vanilkou a rumem. Švestková povídla se upravila s cukrem, rumem a vanilkou. „Koláčový papír“ (dnes se už nevyrábí) se namazal sádlem nebo lojem, (z něho se pečené koláče nejlépe odlepily), z půdy se snesla „koláčová prkna“ a upletla se nová „pírka“ z husích brků, také zvané „mašlovačky“.

Časně ráno se někde až z deseti kilogramů nejlepší mouky, másla, žlutků a mléka nebo smetany zadělalo těsto. Byl to namáhavý tělocvik, než se velkou vařečkou těsto vypracovalo, až se na něm tvořily „puchýře“ (často je měla ta, která těsto zpracovávala, také na dlaních). Pak se těsto nechalo vykynout a zatím se z mouky, másla a cukru v míse udělala „drobenka“, rozkrvelala se vajíčka, rozložila se prkna a pokryla se tukem namazanými papíry, na které se pak koláče nebo jiné pečivo dávalo.

Při těch přípravách těsto pěkně vykynulo. Vyklopilo se na vál a nadělaly se z něho bochánky, které se rozválely. Z těsta se vykrajovaly kulaté koláče nebo se dělaly vázané a nakonec velké koláče — „metynky“. Vše se plnilo připravenými „mazadly“, natíralo vajíčky a sypalo slatkou drobenkou. Fantazie kuchařky se na různých úpravách a výzdobě těsta mohla plně uplatnit a tak k výborné chuti koláčů se družil i hezký pohled pro oči. Aby se dobré těsto nespálilo, zadělalo se na „prohození pece“ také těsto obyčejné, ze kterého se dělaly „placky“, plnily se zbylými „mazadly“ a upekly se před koláči. Čerstvé k obědu velmi chutnaly.

Vychladlé koláče se rovnaly na lísky; nejhezčí, pocukrované se na talířích, zavázaných do bílých ubrousků, roznášely přátelům a známým do okolních vesnic. Doma byly na míse na stole připraveny pro všechny, kdo přišli. Hostů bývalo hodně, sešli se příbuzní a tím se udržovaly přátelské svazky, které dnes už bohužel nejsou tak pevné. Hosté přijeli v kočárech, v bryčcích nebo přišli pěšky. Nabídlo se vše, co bylo navařeno a napečeno, a ještě se návštěvníkům dávala domů „výslužka“, tj. maso, kořáče a o svatbě doma napečené cukroví.

O vánočních se pekly vánočky („štedrovnice“) a malé bochánky plněné mákem, které se podávaly jako „spařené buchtíčky“. Bochánky se vhodily do horkého mléka, hned se vyndaly na mísu, posypaly strouhaným perníkem, polily medem nebo sirobem a rozpuštěným máslem. Jedly se o Štědrém večeru a na Silvestra. Když zbyly, studené byly také výborné.

O velikonočních se zase pekly mazance (bochánky) a každé takové pečení bylo v rodině velkou událostí, na kterou se všichni těšili. Zvláště děti, které vylizovaly, co kde dobrého zbylo, a ochutnaly i nějakou hrozinku nebo mandlí, což byla velká vzácnost. Pečivo v peci pečené bylo chutné, nevysušené, a jistě to všichni, kdož se pamatují, rádi potvrdí.

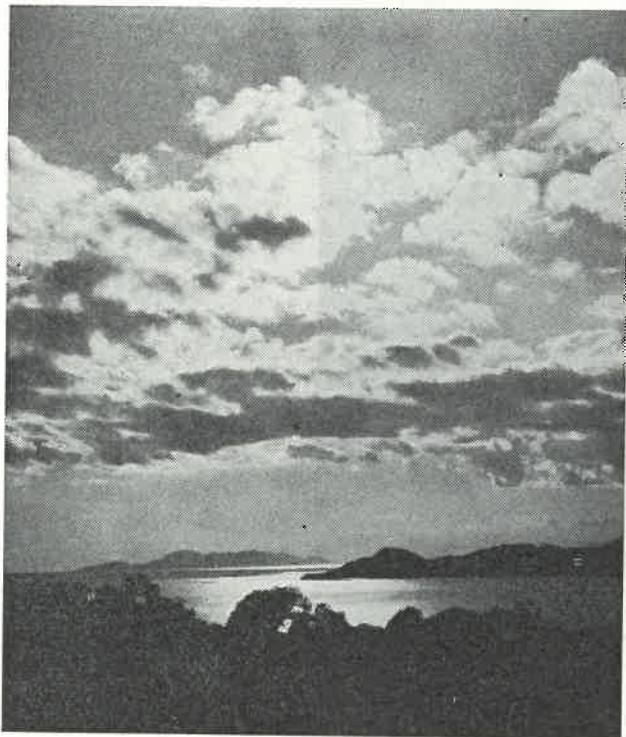
Pec byla nejmilejší místo pro děti, kde si hrály, a v zimě se jí používalo i jako postele. Dal se tam slavník a peřiny a za kamny bylo příjemné teplo. Měla ještě mnoho jiných upotřebení a tak prostor, který zabírala, se dobře využil.

Škoda, že při modernizování domovů se všude pec zbourala. Získal se tím prostor, ale zmizelo něco, co se nedá ničím nahradit. Elektrická a plynová kamna jsou velmi výhodná, bez nich bychom už nechtěli hospodařit, ale nemohou dát příjemné teplo venkovským světnicím vytápěným vonným dřevem a jehličím. Přátelská sejití o poutích a posvíceních také mizí, a když se pečou koláče, tedy jen v troubě a z malého množství, takže i ty přípravy a pečení všech těch dobrot upadne v zapomenutí. A je to škoda! Marie Mráková

● Zajímavou zprávu jsme dostali z Nové Paky o činnosti tamního odboru Svazu českých turistů. Již od r. 1969 pořádají pravidelně akci 100 jarních kilometrů Českým rájem, při níž poznávají důkladně celou oblast Českého ráje. Poslední každoroční výlet tohoto cyklu směřuje do Sobotky, kde se účastníují poetického odpoledne Srámkovy Sobotky. V zimě také neodpočívají, organizují „Přechod roklinami Českého ráje na lyžích“ (letos se měl konat 30. ledna, ale silná obleva donutila pořadatele termín odložit). Navíc přibyla roku 1971 akce „140 a 220 km Podkrkonoším a Českým rájem na lyžích“. Jistě bohatá a zajímavá náplň práce (organizuje ji Jiří Rettr ze ZPA Nová Paka). Těšíme se na letošním poetickém odpolední na shledanou!

K 40. výročí smrti PHDr. Karla Cumpfeho

Letošní 40. výročí smrti (25. února) vynikajícího soboteckého rodáka PHDr. Karla Cumpfeho dává podnět ke vzpomínce na muže, který podobně jako Fráňa Šrámek částí svého života spojil dvě města: Sobotku a Písek. Oba jsou významně zapsáni i do historie staroslavného píseckého gymnasia — Šrámek jako jeho žák (v r. 1878

Jaromír Kuchař: Moře

až 1894) a dr. Cumpfe jako jeho zaslužitý ředitel (v roce 1898—1911).

PHDr. Karel Cumpfe se narodil 14. listopadu 1853 v nezámožné rodině soboteckého obuvníka. Studoval s výborným prospěchem nejen na jičínském gymnasiu, ale i na universitě Karlově, jejíž studium dokončil doktorátem filosofie. Učil zprvu na akademickém gymnasiu v Praze, pak na gymnasiu v Novém Bydžově a opět v Praze na Novém Městě (v Truhlářské ulici). Odtud odešel jako ředitel na písecké gymnasium a působil zde 13 let až do svého penzionování v r. 1911. Dvacet let ještě mu bylo dopřáno prožívat svůj zasloužený odpočinek v městě, které si zamiloval pro přírodní půvaby, jež mu připomínaly tolik rodné Sobotecko.

Po odborné stránce náležel dr. Cumpfe ve své době k naší vědecké elitě pracující v oboru klasické filologie, kterou ovládal dokonale. Prokázal to hodnotnými studii ve vědeckých časopisech (Listy filologické), ve vydávání školských klasických autorů (Homéra, Horatia) a v četných příspěvcích z antických starožitností v Ottově slovníku naučném.

Širší veřejnost jej znala z popularizujících statí o antickém životě, uveřejňovaných v předních tehdy časopisech — ve Světozoru, v Květech a v Zlaté Praze. Shrnl je pak ve dvou knihách: Kulturní obrázky ze starého Říma (1890) a Kulturní obrázky ze starého Řecka (1895).

Přemýšlel hodně i o otázkách výchovných (napsal: „Budoucí osud národa, jeho rozkvět nebo úpadek, závisí z největší části na výchování, jehož se mládeži dostává“) a psal o potřebě výchovné součinnosti školy a domova.

Cumpfovy vědecké i pedagogické úspěchy byly sledovány s uznáním i u úředních míst, takže byl vídeňským ministerstvem školským vybrán za jednoho z referentů, kteří připravovali reformu gymnasií z r. 1908.

Česká akademie věd a umění Cumpfeho jmenovala svým dopisujícím členem. Jako málokterý z českých ředitelů byl vyznamenán titulem vládního rady, ač se netajil svým hrdým češtvím a k uvědomělému vlastenectví vedl své žáky. V nekrologu sbor píseckého gymnasia shrnul osobnost dr. Cumpfeho antickým označením *vir fortis et strenuus* — muž statečný a horlivý.

Josef Kotalík

KDANICKÝ ŠPEJCHAR

Pozemku proti nové požární zbrojnici v Kdanicích se říká odedávna „U špejcharu“. A ne bezdůvodně. Do r. 1878 stál v těchto místech kostecký kontribučenský obilní špejchar. Nebyl v našem kraji sám, do dnes stojí mohutné stavby špejcharů ve Střevači, ve Vokšicích i jinde. Mladší generace již nezná význam těchto staveb, jejich účel a dobu vzniku. Pro poučení snad postačí citovat (s laskavým svolením autora) příslušnou pasáž z knihy prof. Jaroslava Mencla „Historická topografie města Jičína“: „Kontribučenské obilní sýpky byly zřízeny v dobách dlouhých válek, neúrody a hladu za doby tereziánské a později (císařovna Marie Terezie vládla v letech 1740—1780). Patent z 9. června 1788, vydaný císařem Josefem II., nařizoval, mimo jiné, aby každý poddaný, který má ornou půdu, ze čtyř druhů obilí: pšenice, žito, ječmene a ova, třetí díl toho, čeho jinak na zimní a letní setí v zrní každého druhu potřebuje, na špejchar obecní odevzdal a podobným způsobem po tři léta za sebou jdoucí odváděl, by za ten čas na každém statku, na každém panství a v každém městě se shromáždila zásoba obilí, jakéž je třeba k zimní a letní setbě celoroční.“ Toto obilí bylo uskladňováno na vrchnostenských sýpkách, z nichž některé byly dostatečně veliké a stačily i pro tento účel. Jiné musely být postaveny.

A tak někdy v této době vznikl i špejchar ve Kdanicích. A že to nebyl jen nějaký domeček, potvrzují nám jeho rozměry: délka 37,5 m, šířka 11 metrů. V nejstarší obecní knize kdanické jsou o něm zprávy od r. 1836, neboť kdanická obec pobírala až do r. 1848 nájem z propachtovaného pozemku, na němž byl špejchar postaven, ve výši 2 zl. a 3 krejcare ročně. R. 1847 byla stavba důkladně opravena a „šifrem“ pokryta.

Po zrušení roboty r. 1848 pozbyl špejchar svého významu. Kdanická obec se o něj dále nezajímala, jak svědčí např. přípis okresního soudu v Sobotce z 31. srpna 1851: „Když kontribučenský kostecký obilní špejchar v knihách gruntovních žádnou rubriku předepsanou nemá a žádané

pojištění výkupního kapitálu se tedy státi nemůže, tak přítomné zakročení mladoboleslavské c. k. okresní komise k vyvazení gruntů z 17. července 1851 představenstvu obce kdanické se vracuje. C. k. sudí Čížek.“

V pozdějších letech patřil špejchar do správy kontribučenského obilního fondu, který byl předchůdcem Okresní záložny hospodářské (vznikla 1882). Špejchar se úředně nazýval „kontribučenská obilní sýpka kdanická“ a působil asi majitelům velké starosti, neboť na výročních valných schůzích se často jednalo o jeho prodej (vidíme to z programů schůzí, zachovaných v presidiálních spisech Okresního úřadu v Sobotce, č. 5/1867 a 54/1868).

Nakonec se špejchar dostal i s přilehlou velkou kolnou do knihovního vlastnictví Marie Peldové ze Sobotky a Anny Ježkové z Čálovic (asi to byly sestry). Ty pak podle tržové smlouvy prodaly roku 1879 kdanické obci již jen kolnu s pozemkem za 240 zlatých, když dříve majitel cukrovaru v Dolním Bousově Jindřich Legler prostřednictvím dr. Jirčáka ze Sobotky svolil k výmazu pohledávky 2802 zlatých, která na této kolně byla zavtělena, ježto usedlost Ježkova čp. 7 v Čálovicích dávala pro jmenovanou pohledávku bezpečnou jistotu.

Třetí odstavec tržové smlouvy říká: „Identifikát — kontribučenský špejchar — v knihách gruntovních vyznačený více nepozůstává, an byl roku 1878 rozebrán a hmota z něho co věc pohyblivá cukrovaru v Dolním Bousově uprodána a není následkem tím předmětem ani prodeje z jedné, ani koupě z druhé strany.“

Bohatý sedlák Ježek z Čálovic byl asi podílníkem cukrovaru v Dolním Bousově, který po jeho krachu koupil r. 1875 Jindřich Legler se všemi právy i povinnostmi, a pohledávky vymáhal a zajišťoval jak a kde se dalo.

Takový tedy byl osud špejcharu ve Kdanicích, z něhož Kdanickým zbylo jen pomístní jméno „U špejcharu“, a i to zaniká, zatlačováno názvy novými.

Josef Linka

Jaromír Kuchař: Cesta

FOTOGRAFOVÉ A FOTOGRAFOVÁNÍ NA SOBOTECKU

1. JAROMÍR KUČAŘ

Mezi Sobotáky je tento dnešní pětadesátník (narozen 11. 4. 1906) znám pod jménem Míta Kuchař. Byl dlouhá léta úředníkem ministerstva školství a jiných ústředních úřadů, od r. 1958 byl zástupcem ředitelky Památníku národního písemnictví na Strahově. První fotoaparát si pořídil ke konci svých studií a na jeho zakoupení obětoval svoji sbírku mincí. Rady, jak s ním zacházet, dostal od soboteckých amatérů Antonína Beneše a Miloslava Bureše. Brzy mu však toto základní poučení nestačilo a tak se vrhl na studium fotografické literatury. Od roku 1930 věnoval fotografii prakticky všechny svůj volný čas. Publikování prvního obrázku v Pestrém týdnu bylo začátkem úspěšné spolupráce s četnými žurnály doma i v zahraničí. Tato publikační činnost pak vyvrcholila ilustracemi v několika knížkách zaměřených k osobě

Fráni Šrámka (s Fráňou Šrámek po Sobotecku — 1957, Fráňa Šrámek ve fotografii — 1959, Národní umělec Fráňa Šrámek — 1960, soubor pohlednic Fráňa Šrámek v Sobotce — 1965 aj.). Jaromír Kuchař byl totiž jedním z mála lidí, kterým Mistr nebránil fotografovat a dokonce ho o to — když bylo třeba několik fotografií pro nakladatele Borového — i požádal.

Pracuje s dvojkou zrcadlovkou 6×6, tedy aparátem, se kterým s oblibou pracovala většina vynikajících fotoamatérů ještě do nedávné doby. Je to aparát pohoťový, jehož výtečná optika zaručuje dokonalou ostrost snímků. Nemožnost výměny objektivů poněkud ovšem omezuje přístup k fotografovanému objektu. Tím cennější je zato dokumentárnost získaných snímků a tato dokumentárnost je důležitou vlastností i Kuchařových obrázků, jimž nikdy neschází umělecký záměr. Z toho důvodu

Marie Bílková

POMÍSTNÍ JMÉNA OBCÍ STAŇKOVA LHOTA, LAVICE, ZAJAKURY

(Dokončení)

Jak jsem již uvedla, katastr obce Staňkovy Lhoty je popsán roku 1787 společně s katastry Čálovic a Spyšové. Proto nelze stanovit přesně, která pomístní jména patří do dnešního lhoteckého katastru. S největší určitostí sem patří následujících šest „placů“, z nichž opět uvádím všechna pomístní jména.

Místní plac: Domovní zahrada, Nad cestou, Pod okny, Při domku, U královský silnice, U silnice, U sušrny, U včelína, Ve dvoře, Za stodolou, Za veršatem, Za vraty.

Plac vrchověj: Na vrše, Pod cestou, Pod rybníčkem, Pod vohradou, Pod vrchem, U královský cesty, U rybníčka, U volší, U volšovi, Ve vohradě, Za cestou, Za ouvozem.

Plac Carbaník: Na bahnách, Na bořenových, Na Carbaníku, Na kopanínách, Na křemeně, Na svodnici, U čalovický obce, U obecního lesa, U štrovny, Za přikopy.

Plac myšidírskej: Ke Lhotce, Nad královskou cestou, U čihadel, U háje, U královský cesty, U Lhotky, Za humny.

Plac píseckej: Cesta vozni ke Kopidlnu, Na malým kousku, Na obci, Na oulehlíně, Les u Spyšový, Paseka, Pod humny, Pod královskou cestou, Pod paseky, Pod silnicí, Pod stodolou, Smrkový les, U cikánů, U čihadel, U Lhotky, U silnice, U Spyšový, V posekách, Ve březí, Za Lhotkou.

Plac jílovej: Na jílech, Na křemeně, Pod sušrnou, Pod vrchem, Pod zahradním plotem, Porostlina, U roští, U rybníčka, V rybníčkách, Volšovi, Za humny.

I pro katastr Staňkovy Lhoty platí stejné závěry jako pro Lavice a Zajakury, pokud jde o lokalizaci pomístních jmen. Do dnešní doby se užívá názvů Na bořenových, Na Carbaníku, Paseka, Ve březí aj.

III. Přehled nyní užívaných pomístních jmen:

Dosud se setkáváme v katastrech všech tří obcí s řadou užívaných pomístních jmen. Ve srovnání s dřívějšími dobami jich však podstatně ubylo. Vliv na to má zvláště rozorání mezi a družstevní velkovýroba. Podívejme se nejprve na pomístní jména Staňkovy Lhoty.

Jaromír Kuchař: Jaro

mají jeho obrázky širokou platnost a vymykají se úzkému regionu, z něhož Kuchař vyšel a kam se rád a často vracel. Vysokou úroveň jeho fotografie prokázaly především pražské výstavy (r. 1940 společně s Josefem Burešem, r. 1962 se Šrámkovskou tematikou), které kritika přijala velmi příznivě.

Z jeho bohatého fotografického archívu je opravdu těžké vybrat těch několik obrázků, které předkládáme čtenářům jako ukázky jeho práce. Celé jedno číslo Zpravodaje by sotva stačilo předvést letný průřez jeho tvorbou. Věnoval se především krajině, jeho snímky bývají často oživeny lidmi, které v jeho obrázcích sotva můžeme pokládat za pasivní stafáž. Neváhal fotografovat téměř detailně lidi při jejich typické práci, což bylo v tři-

cátých letech zjevem výjimečným. Dokázal to i bez teleobjektivu a jiné moderní fotografické techniky snad proto, že se — aspoň na Sobotecku — s fotografovanými důvěrně znal a sotva ho pokládali za cizí element, který by je při práci rozčiloval nebo rozptyloval. Dva z těchto obrázků (provazník a košíkář) přinesl Sb. Sobotka 1958.

Pro nás v Sobotce má Kuchařova práce význam především proto, že navázal na staré dobré místní tradice a přitom svou práci rozvinul tak, že začal velmi blahodárně působit i na své bývalé učitele. Získané zkušenosti předával dále a strhl několik mladých k tomu, že ho následovali. Jeho vystoupení znamenalo rozkvět amatérské fotografie v Sobotce ve čtyřicátých letech. K tomu se ještě v některém z příštích čísel vrátíme. S.

Jdeme-li ze Sobotky ke Staňkově Lhotě, je první parcelou ve lhoteckém katastru pole **Folprechtovo**, dosud tak nazývané podle majitele usedlosti, ke které patřilo. Je to nepravidelný čtverec kvalitní půdy. Vedle něho směrem ke Spyšově leží pole **Na rovině**, zvané podle polohy. Sousední pole na mírném svahu nese jméno **Malá stráň**. Pokračujeme-li nyní k východu, narazíme pod obcí na pole zvané **Pod sušírnou**. Tento pozemek na mírném svahu je nazván podle sušírny, která tu kdysi stávala. Pozemky pod tímto polem na svahu — pole, cesta a louka — se jmenují **Rokle** a **V rokli**. Je zde již méně úrodná červenice. Zajímavé pomístní jméno je **Getsemanská zahrada**. Je to oplocená zahrádka pod obcí v mírném svahu se spoustou ovocných stromů. Název vznikl kolem roku 1930, kdy majitel pozemek oplotil a na malém kousku půdy chtěl pěstovat velké množství ovocných stromů. Od toho posměšná analogie s biblickou zahradou. Nedaleko rovněž v mírném svahu je pole **U rybníčka**. Maličkému kousku pole až u spyšovského katastru se říká **Terčina díra**. Má tvar obdélníku, půda je zde špatná a název sám již upadá v zapomenutí. Vznikl prý tak, že při dělení jedné usedlosti mezi děti nikdo tento špatný pozemek nechtěl, až nakonec zůstal Terce.

Podél cesty od obce ke Spyšově se táhne strouha a úzký protáhlý pás louky. Těmto místům se říká **Slatiny**. Je zde po celý rok mokro. Za Slatinami jsou louky **Ve březí**. Je zde opět vlhko, rostou zde nyní olše, původní pole bylo proměněno v louku.

Nyní se podívejme za obec do míst, kde se na silnici k Jičínu napojuje rakovská silnice. Ve výběžku obou silnic je trojúhelníková pastvina **Ve strži**, jejíž jméno je odvozeno podle polohy. V sousedství se nachází lesík se starým pojmenováním **Paseky**. Název má asi podle pasek, které zde vznikaly při časté těžbě dřeva. Pomístní názvy mokrých pastvin **Nad paseky** a pole v mírném svahu **Pod paseky** jsou odvozeny od jména tohoto listnatého lesa. V sousedství je opět malý lesík se smíšeným porostem, zvaný **Tvarohák**. Tak se říká měkkým dubům, které zde převládají. Za **tvarohákem** jsou v mírném svahu pastviny. Název nedalekého pole **U kaštanu** existuje asi 50 let, kdy zde byl kaštan zasazen. Dále zde nacházíme zajímavé pomístní jméno **Na kočovně**. Označuje louku (dříve pole), u něhož prý stávala sušírna, v níž bydlel kočí. Je však možné, že sem můžeme lokalizovat staré pomístní jméno **U cikánů**, že zde bylo vyhrazeno místo pro pobyt různých kočujících lidí.

Dále přicházíme k samotě **Kumbálov**, podle níž jsou nazvány i sousední pole, louky a lesík. Převládá zde písčité půda. Název vznikl snad podle velmi malého stavení, které připomínalo kumbál. Na druhé straně silnice k Rakovu se rozkládá pole **Na šůtrovnách**. Nazváno je podle množství kamení a nedalekého lomu.

Vracíme-li se ke Lhotce, přijdeme opět k soše sv. Barbory. Podle ní se přilehlému poli říká **U Barborky**. Skoro naproti leží malý nepravidelný obdélkový jirkova pole, kterému se říká **U čisterny**. Poli a cestě za sochou mezi rakovskou a jičínskou silnicí se říká **Mezi silnicema**. Leží na rovině a je zde úrodná půda.

Na druhé straně jičínské silnice za obcí stojí od roku 1960 družstevní kravín. Všeobecně se proto užívá pro označení cesty a okolí budovy názvu **U kravína**. Je to jeden z mála příkladů, že i v současné době vznikají nová pomístní jména. Blízkou cestou lemovanou švestkami **V aleji** přijdeme k obydlí, kterému se podle původního majitele říká **Vránovna**. Stejně tak se jmenuje i les, který ale již patří do plhovského katastru. Louce, poli, cestě a zahradě kolem samoty se říká **U Vránovny**, na les a pole pak navazuje **Carbaník**, který zasahuje až do katastru soboteckého. O výklad tohoto pomístního jména se pokusil nedávno dr. Vladimír Šulc v článku o pomístních jménech soboteckých.

Jdeme-li od Vránovny směrem k Sobotce, dostaneme se nejprve za úvozem na místo, odkud je krásný rozhled do kraje. Pole, louka a cesta se zde jmenují **U Škaloudového rybníčka**, pojmenovaného podle původního majitele. Ještě níže roste uprostřed pozemků osamocená lípa, zasažená sem po r. 1918. Proto se od té doby říká přilehlé louce **U lipky**. Odtud směrem k jičínské silnici vidíme vyvýšeninu, kde je umístěn vodojem soboteckého vodovodu. Podle jámy, která zde vznikla lámáním čediče, se kopci říká **Na jámě**, původní název byl **Na vrše**. **Pod jámou** se říká poli směrem k jičínské silnici, **Za jámou** poli ve svahu směrem k Bořenovům. Poli **Pod jámou** se říká také **Za pazdernou** a **Za mlejnem**. Je to tím, že zde byla na kraji obce u silnice zřízena v polovině 19. století pazderna, přeměněná kolem r. 1900 na parní třnu lnu a r. 1926 na mlýn. Nejčastěji se dnes užívá označení **Za mlejnem**, i když i mlýn je už mnoho let zrušen. A zde končí naše putování za dnes užívanými pomístními jmény v katastru Staňkovy Lhoty.

Nyní se podíváme na pomístní jména Lavic a Zajakur. Jdeme-li od Staňkovy Lhoty, vidíme nejprve po levé straně silnice před Šalandou úzké protáhlé obdélkové pole, kde se říká **U Pihova**, neboť sousedí s plhovským katastrem. Naproti němu odbočuje od silnice cesta do Lavic. V těchto místech kdysi stával dřevěný kříž, který již podlehl zubu času, ale dodnes se zde říká **U kříže**. Kousek dále vlevo je **Vaňkova louka**, nazývaná podle bývalého majitele. Za ní můžeme vidět před olšovím malé políčko se zbytkem sklepa. Dříve se zde říkalo **Na bahních**, nyní je vžitě pojmenování **U Karbanky**, zmíněný sklep zbudovali bývalí majitelé Karbanovi. Pak se již dostáváme do středu obce na náves, kde nalevo stojí lípa svobody. Projdeme za ní mezi dvěma ploty a ocitneme se **Za vsej**. Je to mírný travnatý svah, za nímž začíná pole **Za humny**. Na pravé straně dalšího pole vede cesta mezi dvěma břehy. Podle polohy se zde říká **U úvoze**. Na konci cesty je zasažena lípa na paměť vzniku ČSR roku 1918. Jejím okolím se říká **U lipky**. Před lípou se úvoz rozděluje na tři cesty. Toto místo se jmenuje **Na příhoně**. Pokračujeme-li v obchůzce, přijdeme k olšovi, kde se nyní říká podle charakteristické stavby **U transformátoru**. Za ním jsou malé kousky pole, mezi nimiž je studánka — odtud pomístní jméno **U studánky**. Na konci olšovi je louka a pole, kde dříve rostl vysoký osamocený javor. Dodnes se tu říká **U javora**. Za polem je protáhlá rovinatá louka s mokřinami, kde bývaly za dob kosteckého panství vrchnostenské rybníky. Třebaže již dlouho neexistují, říká se zde **U rybníka** a **Mezi hrázema**. Dále se zastavíme na louce v mírném svahu, je úzká, protáhlá a říká se zde odedávna **V úzlabině**. V blízkosti teče dosti široký potok, přes nějž vede lávka, proto se okolí jmenuje **U lávky**. Za ní se podél potoka rozprostírá louka, kterou lidé nazývají **U strouhy**. Jestliže se chceme rozhlédnout po kraji, vystoupíme na nedaleké návrší, na jehož pravé straně je březový porost, proto se zde říká **U břízku**. Nalevo pod břízky je v mírném svahu louka, dříve pole, kde pod slabou vrstvou ornice je mnoho kamení. Proto se tam říká **Na kamenici**.

Dále přicházíme k osadě Zajakury, pozemkům v těchto místech se říká **U Zajakur**. Po cestě v mírném svahu se dostaneme ke zvoničce a soše Panny Marie, toto místo se nazývá **U zvonku**. Nyní pokračujeme po silnici, která zahýbá doleva a končí. Zde roste opět lípa na paměť

získání svobody v roce 1918 a říká se tu rovněž **U lipky**. Od lipky se rozbíhají tři cesty, říká se tu podle tvaru **Klínek** nebo **Plácek**. Obrátíme se k Samšíně a pozorujeme při cestě nejprve prudký svah, kterému se říká **Hudcova stráž**. Nedaleko u olšovi jsou pastviny, kde se říkalo **Na vobci**, protože pozemek patřil obci (toto pojmenování zaniká). Dalším pastvinám při cestě ve svahu se říká **Na pastvině**. Byly špatné kvality a pronajímaly se od obce na díly na pastvu.

Jdeme-li dále po cestě od Hudcovy stráž, míjíme po pravé straně pozemky, kde se podle malých políček říká **Na půl korcích**. Pokračujeme po cestě, dostaneme se k obydlí Šnajdrových, odkud je krásná vyhlídka po Českém ráji. Sestoupíme ještě níže až k samotě, která již patří do příchvojského katastru. Podle majitele usedlosti se okolním pozemkům říká **U Erbanovejch**.

Nyní se vrátíme k lipce a půjdeme k Příchvoji. Jižním směrem můžeme spatřit pozemek zvaný **U Příchvoje**. Půjdeme-li od lipky zpět, dostaneme se nejprve k obydlí paní Rejmanové. Proti němu je svah s malými políčky, která se musela obdělávat ručně, proto se zde říká **Na kopánci**. Dále dojdeme ke stavení Knobových. Pole a louka pod ním se jmenují **Na Hochmanových** podle dřívějšího majitele. Dále po levé straně se říká **U lomu**, neboť zde donedávna býval pískovcový lom. Při pravé straně pod silnicí je pole **Husarka** (původ jména není znám) a vedle louka **Špička**, nazvaná podle tvaru. Cestou směrem k Příchvoji nad Pěničkovými stojí vysoký modřín, velmi nápadný a mohutný. Okolním pozemkům se říká **U modřínu**. Starší název je **U verpanu**, jak se v kraji modřínu říkalo. Odtud až k rakovské silnici je les **Černá louže** (je zde vlhko, mnoho kaluží, které se v tmavém lese zdají být černé), jehož jméno známe již z počátku 18. století stejně jako název sousedního lesa na druhé straně silnice — **Zastudil**. U silnice je pole **U Kolářových křížů** — křížek postavila rodina na paměť dvou synů, kteří padli v první světové válce. S katastrem Staňkovy Lhoty sousedí pozemky **Na šůtrovnách** (jméno podle množství kamení a blízkého lomu — šůtráku) a **U Kumbálova** (podle jména samoty). Odtud mezi poli vede **Barviřova cesta**, která ústí **U kapličky**. To je opět velmi staré pojmenování podle kapličky v polích, zasvěcené sv. Trojici. Od ní vedou k Lavicům dvě cesty. Hořejší prochází pozemky **Na kamenici**, dolní vede loukami, po jejich levé straně stoupá stráž k jičínské silnici a říká se zde prostě **Na stráni**. Pod Šalandou je **Kutkova cesta** na návrší, pod nímž se půda svažuje k Samšíně. Zde se odedávna říká **Na vrchách**.

Závěr. Po provedení soupisu pomístních jmen jsem si ověřovala, jak je zná dnešní nejmladší generace. Výsledky nebyly radostné, žáci ze sledovaných obcí, kteří chodí do sobotecké školy (do 3.—9. třídy), znají nejméně 1 a nejvíce 7 jmen. Souvisí to zřejmě se vznikem družstevní velkovýroby, kdy drobnější parcely jsou zceleny. Projevuje se také skutečnost, že vesnické děti dnes již nemusí pracovat na polích a pást dobytek, proto většinou pomístních jmen běžně neuvírají.

Bylo by však jistě dobré udržovat tato jména v povědomí žáků, neboť prohlubují znalosti o rodné obci a celém kraji a mohou tak přispívat k vlastenecké výchově. Škola k tomu může přispívat využíváním pomístních jmen při vyučování. Nejvíce to je možno při vyučování českému jazyku. Například v prapropise jmen vlastních a osobních (U Karbanky, Ve strži), při výkladu o tvoření slov (Na pastvině, Na kamenici) a souloví (U černý louže), při skloňování slov a jejich řazení k typům (Vránovna). Dále lze na příkladech pomístních jmen porovnávat jazyk spisovný a obecnou češtinu (U Erbanovejch), sledovat tvoření odborné terminologie (štěpnice — zahrada) atd. Při slohovém vyučování lze podkladů o pomístních jménech využít ve vypravování nebo samotných pomístních jmen v popise. Ale těchto jmen lze využívat i při vyučování jiným předmětům. Některé názvy dokumentují historické události (U lipky — oslava vzniku ČSR r. 1918; U kravína — združstevňování vesnice), hospodářský vývoj (Mezi hrázema, U rybníku), vypovídají o složení půdy (Na šůtrovnách, Na bahních) a dalších zeměpisných poměrech (porosty — U břízku, poloha — Na vrchách, vodopis — U strouhy, komunikace — Rakovská silnice). Pomístní jména nám tedy umožňují obohacovat vyučování vlastivědy, dějepisu, zeměpisu, přírodopisu a především českému jazyku regionálními prvky, a tím zvyšovat zájem dětí o vyučování.

Tento článek je zkrácenou a upravenou verzí obsáhlejší stejnojmenné práce, která je odborným zájemcům k dispozici v Městském archivu v Sobotce a na katedře českého jazyka Pedagogické fakulty KU v Praze. Tam najdou i podrobný seznam pramenů a literatury.

Akad. malíř Vladimír Kopecký: Sobotecké náměstí

Jiří Najmon

ÚSVIT

Děvečka orosená
s trávou na kolenou

Dýchám jí do dlaní
Zatím co stromy křičí
Tráva hoří

Žízniví ptáci
k polednám ulétají

Vyschlé kroupky
blíže k nám

ZELENÝ ČTVRTEK

(Janu Skácelovi)

Obloha padá
do rašicích poupat
Slunce podivně
flirtuje a zvony
ochraptěly
Krev z velikonočních
beránků ukapává
k doopakování
Je svěcená

LOVCI

Tma nastavila záda
Tvář pootočenou
A od lesa táhlé výkřiky

Z potřísněných prstů
do klína ukapává
hořkost spadaných
ořechů

Závěrem děkuji všem, kdo mi při práci na soupisu pomístních jmen pomohli. Jsou to občané Staňkovy Lhoty: Alois Balák, Stanislav Balák, Jaroslav Jirků, Josef Mařan, Bohumil Plašil a František Taneček, občané Lavic: Rudolf Čuban, Jaroslav Hanuš a Josef Kutek, dále Václav Hudec ze Zajakur, Libuše Mrscošová z MNV Sobotka a žáci ZDŠ v Sobotce z obcí Staňkova Lhota, Lavice a Zajakury, zvláště Ludmila Kutková, Jiří Rychna a Eva Bednářová. Největší dík patří Stanislavu Balákovvi, Františku Tanečkovi, Josefu Kutkovi a Václavu Hudecovi, kteří mi řekli nejvíce pomístních jmen. Uvedení žáci ZDŠ zpracovali podle mého soupisu procházku po katastru Lavic a Zajakur.

Ještě o odhalení pomníku Václava Šolce

„Řečník oslovil shromážděné zástupy srdečným uvítáním blízkých a vzdálených ctitelů Šolcových a připomenuv, že mnozí snažili se zřízení pomníku zamezit za tou příčinou, že geniální básník Šolc měl také lidské slabosti, pokračoval:

Smutno pomýšleti na to, kterak vynikající mužové v národě našem docházejí teprve po smrti jakéhos takéhos uznání. Avšak lépe jest předce poznati velikost ducha pozdě než nepoznati ji vůbec. A my z vroucího srdce uznáváme, že Václav Šolc vysoce vynikal nad ostatní soudruhy své, z nichž mnohý snad proto závistivě hledí na jeho oslavu a vychlubeně důstojnost svou na odiv stavě, jako pravý fariseus cnosti rameny krčí nad skutkem akademiků Soboteckých. Může však říci kdo z nás, že kráčí světem bez všeliké viny? Vyznej to každý z nás v srdci svém, že chyba vládne člověkem, avšak hodno člověka, aby vinu odpouštěl, zapomínal a toliko skutky cnosti a velikosti bližního svého na paměti měl. Vyznej každý a nezapři, jsi-li kněz, zda byly všechny skutky tvé tak čisté a ušlechtilé, jako jsou slova tvá? Jsi-li právník, soudce, vykonavatel zákona, zkoumej pilně srdce své, zda-li všechno počínání tvé neslo se za právem a pravdou, zda-li jsi vždy hleděl bez sobectví zjednatí průchod spravedlnosti? Jsi-li rolník nebo měšťan, přemítej a uvažuj, zda-li dbal jsi vždy všech povinností svých občanských, zda-li nezanedbal jsi živnost svou ke škodě své rodiny, zda-li byl jsi vždy věrným plnitelem povinností občanských a vlasteneckých, zda-li dával jsi vždy jen dobrý příklad dětem svým a spoluobčanům?

A myslí předce někdo z Vás, že smí se před světem pochlubiti naprostou cností svou a že může pokáletí pomluvou našeho velkého mrtvého? Nuže, kdo z vás je prost všelikého hřichu, ten zvedni kámen a první vrz po tomto pomníku — my ostatní pokoříme se před ním v prach. Znejte pak přísloví jež říká, byste netupili nebožtíka — hájit jemu sebe nelze víc — o mrtvém buď dobré nebo nic! Však nikoliv, v tomto shromáždění není farizejců cnosti. My všichni sešli jsme se za jedním účelem, bychom oslavili památku vzácného genia, my vznešené zpěvy Václava Šolce chceme provždy nosit v srdcích svých, my chceme našeho pěvce pro vždy velebit. Nuže, padni již rouško z jeho tváře, ať na ni pro vždy svítí slunce boží!

Ano, sláva buď našemu velikému pěvci tomuto.“
Tento text jsem našel před několika lety na zadní straně titulního listu „Menšího Slovanského kalendáře“ z roku 1880. Je to zřejmě proslov, který přednesl Josef Ladislav Turnovský při odhalení Šolcova pomníku dne 29. VIII. 1880 v Sobotce. Autora rukopisu neznám, snad to byl některý žurnalista nebo sobotecký student, který napsal o slavnosti zprávu pro tisk. Slavnost je podrobně popsána např. v jičínském Krakonoši, roč. II., č. 17 ze dne 12. září 1880. Boleslav Zemlička

Narižené vítání Marie Terezie

(Ze zápisu Václava Kubíka, učitele z Dětenic)

Zadlužené Kostecké panství koupil r. 1738 Václav Kazimír Netolický, rytíř z Eisenberka, a následujícího roku odprodal od Kostí osenickou část, tj. dvůr a část vsi v Osenicích, vsi Horní a Dolní Rokytňany, Bačálky, část Veselice, Hrubé a Malé Bystrice, hraběti Karlu Bathyanimu, jemuž patřily Dětenice, Mcely a Nové Dvory u Kutné Hory. Na těch Nových Dvorech roku 1750 a 1754 hostil Bathyani císařovnu Marii Terezii. Pořádal tu skvělé hostiny, hony, tance, ohňostroje a velkolepé osvětlení dalekého okolí a k uvítání císařovny svolal i poddané ze vzdálených svých panství, aby tvořili špalír a obveselovali císařovnu. Zvláštní patent zemského gubernia narižoval, jak mají poddaní vítat Marii Terezii.

K cestě se měli postavit ve svátečním šatě, dobře vystrojeni, děvčata měla provozovati vypentlený tanec řetězový a ovčáci zase s holemi tanec ovčácký, pacholata měla klobouky do výše házet, děvečky a pacholci s podávkami, lopatami, srpy, kosami a cepy měli při cestě státi a na ty kosy zvoniti, ženy měly kytky z klasů a kvítí držeti i žnecké věnce mítí, pacholata na beranech a kozlech měla jezdit, sluhové na pastýřské trouby troubiti, na dudy a kolovrátky mělo se hráti, na píšťaly pískati, na robotyřské bubny bubnovati, svatební veselí

zpěvem napodobovati, na ozdobných vozech jeti, volům rohy pozlatiti a na ocasy pentle jim zavěsiti. Též ty voly jinak přistrojiti a praporci točiti. Lidé se měli též za Bakchusy vystrojiti a proto břicha si vycpat a podle nich i malí Bakchusové na sudech seděti měli a největší kratochvíle provozovati. Všude se mělo zvoniti a „Vivat Maria Terezia“ volat. Kde byla cesta prašná, mělo se dost vody opatřit a silnice kropit.

Tak velice starostlivou péči věnovalo gubernium těm bezprávným poddaným.

Maria Terezia však projela tím špalírem poddaných, jenž sahal až na hranice panství Nové Dvory, zcela nevšimavě a největším tryskem.

Zato prý denně navštěvovala vojenské ležení u Nových Dvorů, bavil ji vojenský život a radovánky a k jejímu přání museli vojáci při markytánských vozech tance provozovati.

Ty slavnosti a hostiny pro 150 kavalírů stály velké peníze a tak Bathyani již roku 1760 celé panství dětenické prodal hraběti Janu Kristiánu Clamovi, který, zdědiv Liberec a Frýdlant po hraběti Gallasovi, přijal jméno Clam Gallas.

Josef Javůrek

Vzpomínka na učitele Františka Mareše

Dne 14. prosince 1970 zemřel ve Smrči pod Kozákovem ve věku 79 let výborný pedagog, bývalý ředitel škol František Mareš. Občané z Podkozákova a celého okolí se přišli se zesnulým rozloučit naposledy do semilského krematoria v pátek dne 18. prosince.

Protože část života Františka Mareše se váže i na Sobotku a na Jičínsko, věnujeme tuto posmrtnou vzpomínku životu a dílu tohoto poctivého člověka.

Sám také velmi často vzpomínával na Jičínsko, na Dětenice a rád vyprávěl i o Sobotce. Byl pilným odběratelem a čtenářem našeho časopisu. Vždy si ke konci života přál dočkat se ještě alespoň jednoho čísla Zpravodaje Šrámkovy Sobotky. V poslední době byl těžce nemocen a nemoc mu už nedovolovala účastnit se různých přednášek a osvětových akcí, besed a různých večerů, které dříve tak rád navštěvoval i se svou manželkou v místě svého posledního bydliště.

Vzpomeňme v této chvíli, kdy František Mareš už není mezi námi, na jeho životní dráhu, na práci tohoto dobřého člověka, vlasteneckého učitele a ředitele škol. Narodil se dne 7. listopadu 1891 ve Smrči na Turnovsku. Jeho otec se jmenoval rovněž František a matka byla Božena, rozená Novotná. Ta mu však v raném dětství zemřela. Nebylo mu tehdy ještě ani pět let. Otec byl maloročníkem a ve Smrči vlastnil malou zemědělskou usedlost.

Malý František navštěvoval první třídu obecné školy ve Smrči [byla umístěna ve statku u Pleštilů]. Jeho prvním učitelem byl Jan Mazánek ze Ktové pod Troskami, výborný učitel a šlechtný člověk, jak na něj František Mareš sám často s láskou a vděčností vzpomínával. Do druhé třídy obecné školy chodil již ve Vesci pod Kozákovem (v sousední osadě) v tehdejší staré dřevěné škole. Jeho druhým učitelem byl Václav Hladík, tehdejší řídicí učitel ve Vesci, otec dnes již rovněž zesnulého bývalého ředitele měšťanské školy chlapecké v Turnově Jaroslava Hladíka.

Ve dvanácti letech začal František Mareš chodit do měšťanské školy v Turnově, kde jej učila řada dobrých učitelů, na které stále rád vzpomínal a kteří mu dali jedinečnou přípravu pro celý jeho další život i pro samotné povolání učitelské. Mezi nimi na prvé místo řadil svého třídního učitele Josefa Hejduka, ředitele Františka Doubka a Jana Poláka. Po dokončení čtvrtého ročníku měšťanky v Turnově byl roku 1908 přijat na učitelský ústav v Jičíně, kde roku 1912 maturoval.

Po maturitě nastoupil vojenskou službu u zeměbranceckého pluku č. 2 v Linci v Horních Rakousích. Ve Starém Hypolitě u Vídně absolvoval školu pro důstojníky v záloze, načež byl jmenován důstojnickým čekatelem. Po ukončení jednoroční vojenské služby, během které se dokonale naučil německy, vyučoval jeden rok na školách v Mašově u Turnova a ve Čtveříně.

Při vypuknutí první světové války 26. července 1914 musel hned druhý den nastoupit vojenskou službu u zeměbranceckého pěšího pluku č. 30 ve Vysokém Mýtě.

S ním pak na počátku zimy odešel na ruskou frontu v tehdejší Haliči, nyní jižním Polsku. S ostatními vojáky tehdy prodělal velmi krutou zimu v Karpatech. V květnu r. 1915 se zúčastnil těžkých bojů hlavně u Rymanova při ústupu ruské fronty z Karpat. Před tehdejší pevností Přemysl byl raněn a léčil se v nemocnici v Jageru v Uhrách a později v Teplicích v Čechách. Po vyléčení nastoupil znovu na frontu, byl na řece Stochodu, Štýria a nakonec na Zbručí, kde se fronta v zákopech ustálila. Koncem války dosáhl hodnosti nadporučíka a za první republiky byl jmenován kapitánem v záloze.

Po skončení první světové války učil krátce v Poděbradech, načež odešel na měšťanskou školu v České Lípě. Již před tím složil učitelské zkoušky pro měšťanskou školu. V České Lípě působil pět let a v roce 1926 byl jmenován ředitelem obecné a měšťanské školy v Kamenickém Šenově. Pro obě školy byla tam v roce 1926 právě dostavěna nová krásná budova. Tam působil dvanáct let a řídil sedm až osm tříd. Vyučoval většinou němčině a dějepisu.

Mimo školu věnoval se práci v Sokole, v Severočeské národní jednotě a v Okresní péči o mládež. Čtyři roky byl členem městské rady, a to jako jediný Čech mezi jedenácti Němci. Přispíval vlastivědnými články do regionálního časopisu Bezděz, který tehdy vycházel v České Lípě.

Na podzim roku 1938 vlivem politických událostí musel pohraničí opustit a dostal se na měšťanskou školu v Dětenicích na Jičínsku. Tam ho pro jeho vlasteneckou činnost zatkl v r. 1943 gestapo a měsíc byl vězněn bez soudu v Kartouzích u Jičína.

Po válce od roku 1945 řídil měšťanskou školu chlapeckou ve sklářském středisku severních Čech — v Novém Boru. Odtud odešel později na zasloužený odpočinek. Tehdy se odstěhoval s manželkou k příbuzným k nám do Sobotky, kde chtěl zůstat.

Když mu zde v r. 1952 zemřela jeho žena, začalo jej to táhnout tam, odkud vyšel — do jeho rodiště pod zadumaný Kozákov. Později se znovu oženil a s manželkou odchází do Smrči, kde trávil své stáří. Často říkával: Všude bylo pěkně, rád vzpomínám na Dětenice, na Kamenický Šenov, na Českou Lípou, na Sobotku s Humrechtem a s Kostí, toulám se v myšlenkách v údolí Plakánku nebo pod rozložitou Semtinskou lípou. Ale tady jsem přece jen doma. Zde jsem se narodil a zde chci zůstat do konce svého života.

A zde také ředitel František Mareš svůj plodný život dokončil, zde zůstává navždy mezi svými. Z toho, co bylo řečeno, je vidět, že jeho životní cesta nebyla vždy růžově poseta, bývala i trním a hlozím zarostlá. Byl to život plný překážek, plný cestování, plný hledání... Ale byl to život do poslední chvíle naplněný prací, láskou k vlasti, k přírodě, ke škole a zejména k lidem.

Přejme křid na věčnosti tomuto milému člověku: a vzpomínejte na něho v dobrém, vy sobotečtí i děteničtí, i vy všichni ostatní. Čest jeho památce! Fr. Mlejnek

DVĚ KOSTECKÉ HISTORIE

Můj děd, mistr řeznický v Turnově, objevil při jízdě za nákupem v Podkosti tlustého vola. Opatrný hospodář, starosta obce, vědom si toho, jaký výstavní kus jeho stáj skrývá, dovedl ho náležitě vysoko ocenit. Děda také nemohl odolat, kus se mu zamlouval a proto smlouval, aby dobytek získal. Ale tvrdošíjný majitel v ceně neslehl a tak děda musel hluboko sáhnout do svého měšce.

Tehdy se dobytek neprodával na váhu, kupovalo se odhadem od oka a důkladným ohmatem. Koupě byla zpečetěna „božím požehnáním“. Po porážce však vyšlo najevo, že kvalita masa je sice velmi hodnotná, zato odhad váhy úplně zklamal. V řeznickém žargonu se tomu říká „Měl velké oči“ nebo „Střelil kozla“.

Dědu jeho obchodní neúspěch velmi mrzel. Obvykle dovedl váhu uhadnout velmi přesně, takřka na kilo. Těžce nesl svou prohru, ale nedalo se nic dělat, i mistr tesař se někdy utne.

Za nějaký čas se v Turnově konal výroční trh a v řeznickém krámě se mezi zákazníky objevil i někdejší majitel tlustého vola. Jak ho děda spatřil, zesílil rány své širočiny do špalku, sekal maso a dělal, že hosta nevidí. Pan starosta mu však naznačoval, že by si s dědou rád o samotě pohovořil, a tak oba odešli do sousední kuchyně. Tam mu tajuplně sdělil, že se mu podařilo na hranici revíru hraběte dal Borgo-Netolického skolit kapitáněho srnce, kterého má v pytli na bryčce ve vedlejší uličce. Po krátké poradě bylo rozhodnuto, že zajede se svým nákladem tichou uličkou k zadnímu vchodu do domu, kde bude úlovek rychle složen. Až obstará nákup ve městě pro svou domácnost, dostaví se k vyúčtování. Tak se stalo — ale netušil, že kráčí do jámy lvové. Zasedli v družné zábavě ke kulatému stolu a děda vychvaloval mistrnou ránu na komoru. I na ceně, která byla oboustranně přijatelná, se brzy shodli. Už mělo dojít k výplatě, když do kuchyně vrazil dědův syn celý vyplašený se zprávou, že v krámě je strážmistr s městským policajtem a chystají se na domovní prohlídku. Zpráva na starostu-pyláka zle zapůsobila. Zapřisahal dědu, aby ho neprozradil, a hledal spásu v útěku, který se mu zadním vchodem podařil.

Po krátkém čase byl na obchodní cestu do Podkosti vypraven nadějný syn a pověřen návštěvou pana starosty. Sdělil mu výsledek „prohlídky“: srnec propadl konfiskaci, na pokutě zapláceno 10 zlatých, ale dodavatel nebyl prozrazen, svedlo se to na neznámého venkovana. Pan starosta byl tímto ušlechtilým činem tak dojat, že zavedl posla do chléva a obdaroval ho pěkným vycumlaným teletem k zacelení všech ztrát a utrpení.

Inu, každá vašeň něco stojí — a tato pylácká vašeň přispěla jaksepatří ke zlevnění draze koupeného vola.

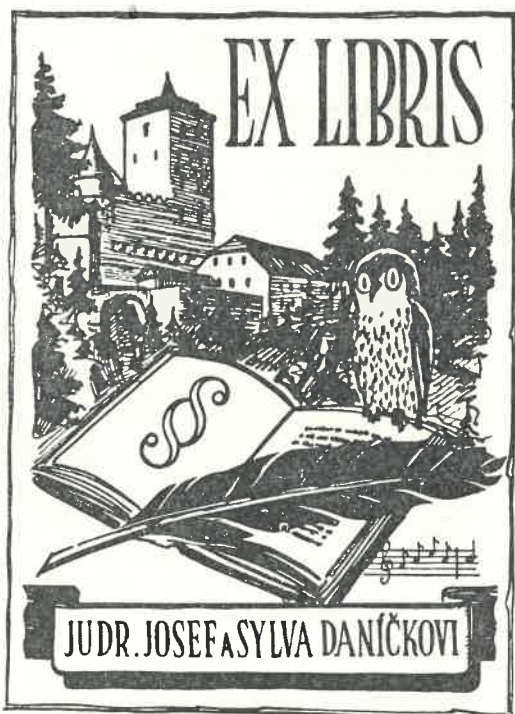
Druhá příhoda se stala po letech, kdy děda zestárl a ovdověl. Svou živnost předal synovi, ale i nadále podle svých sil vypomáhal a dožil se pozehaného věku 94 let. Jeho koníčkem ve stáří byl obchod s kůzláty a jeřátiaty a prodej zajíců a bažantů. Tuto drobotinu nechal nikomu stahovat, aby mu nepoškodil vzácné kůžičky.

Jednou před vánoce ukoupil odstřel zajíců z honu u Kosti; celé dva žebříňáky jich bylo. Ušáci šli čile na odbyt a děda se kolem nich točil jako omládlý. Chasníkům při tom vyprávěl, jaký to byl slavný hon a kolik vzácných kavalírů na něm viděl: knížete Rohana, hrabata Kinského a Paara, barona Aehrenthala, vysoké úředníky a důstojníky a dokonce prý lovila i jedna krásná komtesa. Všichni střileli jak diví, co rána, to zásah, každý měl k ruce dva lesníky, kteří jim nabíjeli a podávali pušky. Chasníci dobře znali „starého pána“, který dovedl hodně zveličovat. Věděli také od povozníků, kteří zajíce přivezli, že na honu nebyl, že celou dobu proseděl v teple starobylé Helikarovy hospody. Přesto mu horlivě přisvědčovali a doháněli ho k tomu, aby si pouštěl uzdu fantazie stále více.

Byla to chasa veselá a proto se rozhodli provést starému pánovi pěknou taškařici. Navedli učedníka, aby několika zajícům obtočil drát kolem krku. Starý pán zajíce pilně stahoval, až se dostal k jednomu, kterému nemohl za žádnou cenu stáhnout kůži přes hlavu. Ustal v práci, prohlédl ho pozorně a zjistil příčinu. Svolal kdekoho a všem ukazoval podivuhodný případ. Zvědaví chasníci se divili, jak mohl zajíc žít a být střelen, ale starý pán měl pro ně hned vysvětlení. Chytil se prý sice do oka, ale ukroutil drát a s jeho zbytkem kolem krku dále běhal. Divení nebralo konce, panovaly různé dohady, zda je to možné, ale nakonec mu dali za pravdu. Pokračovalo se dát v práci, ale za chvíli přišli na dalšího uškrceného. I to děda odůvodnil stejně, že ten kostecký pylák měl asi špatný drát. A tak divení nebralo konce. Až při třetím děda poznal, odkud vítr fouká. Přispěla k tomu i otázka učedníka, zda děda nebyl místo na Kosti na nějakém honu pyláků. Ale děda zachoval klid a odpověděl vesele: „Snad nemyslíš, ty hlavičko skopová, že jsem ty tvé pitomosti zbaštil? Já věděl, že v tom máš prsty. Jitrnice špejlovat ses ještě nenaučil, ale na tohle jsi kabrňák. Tak abys přišel na jiné myšlenky, pojď točit brusem, beztak mám nůž od těch tvých drátů celý ztupený.“

A tak se tenkrát při kosteckých zajících všichni srdečně pobavili a od plic zasmáli.

Václav Cettl

ŽIVOTNÍ JUBILEUM NAŠEHO MILÉHO KRAJANA

Dne 22. září 1970 oslavil sedmdesátiny známý zelinář prof. dr. ing. František Landovský. Snad nikomu z jeho spolupracovníků a známých se nechtělo uvěřit této skutečnosti.

Prof. Landovský se narodil v Mladějově. Vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Praze a po jejím ukončení pracoval v několika výzkumných ústavech zemědělských a v Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském - obor zelinářství. Od r. 1946 učil nejprve externě, pak nastálo na Vysoké škole zemědělské. Několik generací studentů vzpomíná na jeho vynikající přednášky o zelinářství, ve kterých uplatňoval své bohaté zkušenosti z dlouholeté praxe. Vzpomínají na něho i jako na výborného pedagoga s lidsky srdečným a upřímným přístupem ke studentům.

Odborná a vědecká činnost prof. Františka Landovského je značně obsáhlá. Uveřejnil více než 500 odborných a propagačních článků, téměř 20 vědeckých prací a je autorem 15 odborných knih. Významné jsou zvláště jeho studie ze šlechtění a semenářství zeleniny. Je autorem 5 nových odrůd zeleniny. Už dlouhá léta se těší velké vážnosti v odborné veřejnosti.

I když žil většinu života jinde, vždy se rád vracíval a dosud vrací do známých a milých míst svého rodiště, do sousední Rovně, kde dlouho žila jeho maminka, prostě do krásného koutu Čech — do Českého ráje.

Všichni, kdož ho znají, mu přejí hodně zdraví, spokojenosti a úspěchů do dalších let. Ing. Josef Brixl

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- Na program Šrámkovy Sobotky upozorňuje Pochodeň dne 5. II.
- V Obraň lidu 6. II. najdeme rozhovor s hercem Klicperova divadla v Hradci Králové Josefem Kettnerem o jeho vztahu k Fráňovi Šrámkovi, o manželství atd. Připojen je snímek z Léta.
- Vladimír Šáva píše v Naší rodině č. 3 o Recitačním studiu Šrámkova domu. V 7. čísle tohoto časopisu je článek o oblíbených písničkách našich umělců, kde jsou jmenovány i oblíbené písničky Šrámkovy.
- V libereckém Vpředu 12. II. píše O. Kadava o Karolině Světlé a její pomoci českým školám v Podještědí a v této souvislosti i o petrašovické škole a jejím řídícím Janu Hrdličkovi, otci Miloslavy Hrdličkové-Šrámkové.
- Obsáhlý článek o Jožovi Zindrovi přináší Pochodeň dne 6.—7. II.; 9. II. připomíná Václava Šolce.
- O politické činnosti Josefa Hakena najdeme zmínky v Pochodni 12. I. a téměř ve všech letošních číslech Předvoje.
- Současnou pražskou výstavu Jana Špály recenzují Svobodné slovo 20. a 25. I., Lidová demokracie 21. I., Večerní Praha 4. II., Rudé právo 2. III. a Výtvarná práce č. 3/71.
- Novou publikaci Václavu Špálovi připomínají Nové knihy 27. I. a Lidová demokracie 16. II.
- Nekrolog MUDr. Jiřího Filsaka otiskuje Československá pediatrie č. 1/71; nekrolog Václava Bareše Hlas banky č. 3/71.
- V Textech č. 1/71 najdeme obsáhlou studii o časopise Sever a východ s odkazy na příspěvky Fráni Šrámkovi a Joži Zindra, studii o režiséru Václavu Krškovi a několik básní Viléma Peči.
- V našem časopise pro zahraničí Willkommen in der Tschechoslowakei č. 4/70 je obsáhlý článek o výstavě manželů Vokálových.
- Pražskou schůzku soboteckých rodáků připomíná Lidová demokracie 30. I. a Pochodeň 10. II.
- Obsah našeho Zpravodaje chválí Zpravodaj místopisné komise č. 4—5/70.
- O bydlení na Kosti přináší obrázkovou reportáž Svět v obrazech č. 7; fotografie Kosti doprovází také článek V. Kumpery Starosti konšelů středočeských v Turistovi č. 1.
- Obsáhlý článek o Humprechtě je v Lidové demokracii 11. I.
- Fotografie MNV v Podkosti najdeme v Květech č. 9/71.
- O Troskách a okolí přináší zprávy Pochodeň dne 16. II., Svobodné slovo 10. III. a Rozvoj 17. II. a 3. III.
- O sobotecké Frutě píše Předvoj 15. a 22. I.
- O soboteckých Baráčnících je několik zpráv v Životě Budovcovy župy č. 3/71.
- Prvá letošní čísla Bousováka přináší kromě zpráv ze současnosti několik příspěvků Josefa Kozáka a pokračují v přetiskování historie Domousnic.
- Po delší přestávce vyšel opět Zpravodaj JZD Markvartice, který obsahuje podrobnou zprávu o hospodaření JZD v roce 1970.
- Odeon vydal skutečně reprezentační publikaci „Města, hrady a zámky“ s textem Václava Mencla a barevnými fotografiemi Eugena Vasiliaka. Z našeho okolí zde najdeme letecké snímky Humprechta, Kosti a Trosek. Publikace stojí 160 Kčs. — Znovu vyšly také Heckelovy „Krásy Československa“.
- Středočeský sborník historický V—1970 (StA Praha, 176 str.) — přináší kromě mnoha zajímavých studií a zpráv i výběrovou bibliografii Středočeského kraje za léta 1964—1968. Autorem poučeného výkladu o historické a vlastivědné produkci mladoboleslavského okresu je PhDr. Karel Herčík.
- Petr Spielmann: Václav Špála. Vydal Obelisk v edici Galerie r. 1970. 4 strany textu, 4 černé a 16 barevných reprodukcí Špálových obrazů na křídovém papíře velkého formátu v barevné obálce — to rozhodně stojí za 42 Kčs. A nepochybujeme, že i náklad 10 000 výtisků bude brzy rozebrán.

• **Východní Čechy — Československo** se jmenuje dvanáctistránková brožurka, vydaná pražským Merkurem pro komisi cestovního ruchu VČKNV r. 1970. Graficky ji upravil Jiří Škopek, autorem textu je Zdeněk Němec. Najdeme v ní řadu barevných fotografií — mj. i hradu Trosky. A tak zbývá jen vyslovit podiv nad tím podtitulem — Československo. Domáckému návštěvníku přece není nutno vysvětlovat, že Východní Čechy jsou v Československu a text v jiných jazycích jsme nenašli.

• **Zdeněk Štěpánek: Za divadlem kolem světa.** Mladá fronta v edici Máj 1970, stran 289, Kčs 21,—. Ve své vzpomínkové knize píše národní umělec Zdeněk Štěpánek na str. 245 o uvedení Šrámkova Léta v sibiřském Krasnojarsku r. 1920, vzpomíná na obsazení jednotlivých rolí (sám měl režii a hrál Jana Skalníka), na půvabnou scénu i na neobyčejný ohlas u publika.

• **Glosy ze Strahova,** časopis Památníku Národního písemnictví, přináší ve svém 11. čísle výběr z dopisů F. X. Šaldy Fráňovi Šrámkovi, který připravil k vydání a opatřil úvodem dr. František Bařha. Dopisy ukazují, jak si Šalda vážil Šrámkova díla, zvláště povídek, a jak vítal Šrámkovu spolupráci v časopisech, které redigoval, — Dále se z časopisu dovídáme, že na literárním večeru o impresionismu, který byl pořádán v PNP 16. prosince 1969, recitoval Josef Chvalina Šrámkovy verše. — Ve zprávě o práci literárního archivu je uvedeno, že v roce 1969 byl dokončen inventář literární pozůstalosti soboteckého rodáka, básníka Viléma Peči. — V čísle 7—8 je zpráva o Šrámkově Sobotce.

• **Josef Knap** vydal v nakladatelství Vyšehrad svůj nový román **Vzdálená země** (v tiráži je uveden rok vydání, 1969, 225 stran, 15 000 výtisků, 18 Kčs).

Sobotecká všehochuť

• **Do národního festivalu zájmové umělecké činnosti 1971** na počest 50. výročí vzniku KSČ, který vyhlásilo ministerstvo školství, ministerstvo kultury a další organizace, byla mezi ostatní nejvýznamnější festivaly a přehlídky zařazena i Šrámkova Sobotka (Festival kultury slova a literární výchovy, zahrnující ústřední přehlídku recitátorů sólistů z pedagogických fakult a setkání recitačních kolektivů Východočeského kraje). Nacházíme zde i Šrámkův Písek jako přehlídku jevištní tvorby mládeže a Wolkrův Prostějov jako ústřední kolo soutěže sólistů v uměleckém přednesu a přehlídku recitačních kolektivů.

• **Veřejné plenární zasedání MNV v Sobotce** schválilo na svém zasedání 23. ledna 1971 jednotný kulturní plán na rok 1971 a závazek města Sobotky na počest 50. výročí založení KSČ. Dále vyslechlo referát předsedy MNV Fr. Hejny o konsolidaci národního výboru v Sobotce a zprávu Bohumila Soukala o konsolidaci národních výborů na jičínském okrese.

• **Slavnostní veřejné zasedání pléna MNV v Sobotce** se konalo 25. února. O významu Února 1948 promluvil JUDr. František Roubal z Jičína, dále bylo na programu schválení účetní závěrky za rok 1970 a rozpočtu MNV v Sobotce na rok 1971.

• **Oslava MDŽ** se konala 8. března 1971 v hotelu Beseda. Byla spojena s výroční členskou schůzí Českého svazu žen, po níž následovala veselá zábava. Zúčastnily se i zástupkyně ČSŽ z Markvartic a Libošovic. — Velmi hezkou oslavu MDŽ měli také v Markvarticích, kde byla spojena s besídkou školních dětí a s vítáním 14 novorozenců občanků. — Z jiných obcí a závodů nám nikdo o oslavách nenapsal.

• **Sjezd rodáků a přátel města Sobotky se bude konat ve dnech 17.—18. července 1971.** Podáváme tuto informaci, aby si každý mohl naplánovat dovolenou tak, aby nekolidovala se sjezdem. Podrobný program přineseme příště. Byli bychom rádi, kdyby si účastníci sjezdu mohli připravit zajímavá vyprávění o staré Sobotce a jejích obyvatelích, případně aby nám je poslali k otištění. Již nyní zasílejte požadavky na ubytování.

● **Krátká zpráva o rodácké schůzce soboteckých krajanů** v Praze 2. února 1971 v restauraci v Letenských sadech může začít radostným konstatováním, že se jí účastnilo přes 90 návštěvníků. Přijeli krajané až z Kladna, Čelákovice, Počernic, Staré Boleslavi, Všetat atd. Přítomni byli i zástupci krajanských kroužků z Turnova (předseda ing. Antonín Otmar) a z Jičína (předseda Josef Straka a dr. N. Kasalická), spisovatelé Adam Jist a František Křelina, prof. dr. N. Melniková-Papoušková aj. Do čela vznikajícího kroužku byl zvolen přípravný výbor v čele s dr. Vladimírem Šulcem. Složení výboru a název kroužku bude schválen na příští schůzce, která bude v dubnu. Těší nás, že zájem o rodácký život projevují nejen příslušníci starší generace (z těch nejstarších např. 90letý Zdeněk Šolc, jen o málo mladší dr. Václav Peča, paní Marie Žďárská, které bylo 25. II. již 87 let atd.), ale že bylo přítomno hodně mladých. Únorová schůzka proběhla v srdečném ovzduší, přítomní vyslechli recitaci Dušana Fiedlera a přednášku Jaroslava Šimůnka o Václavu Šolcovi, v další části večera hovořil správce hradu Kostí Josef Prokop o novinkách na Kostí a o chystaném skanzenu v Prokopském údolí. Z diskuse jsme zvláště zaznamenali hlas poukazující na nutnost dokončení opravy Šolcova rodného domu v letošním jubilejním Šolcově roce. Je dobře, že vznikající kroužek nechce pouze sentimentálně vzpomínat na rodný kraj, ale pomáhat mu radou i skutkem na všech úsecích práce.

● **Další schůzka radáků a přátel města Sobotky** a okolí se koná v Praze v restauraci v Letenských sadech dne 28. dubna 1971 v 19 hodin.

● **Český filmový ústav v Praze** vydal koncem roku 1970 jubilejní dvojlíst dr. Luboše Bartoška věnovaný nedozitým sedmdesátinám režiséra Václava Kršky.

● **Okresní kolo soutěže v uměleckém přednesu** se konalo 13. března v Jičíně. Mezi 29 přihlášenými mladými recitátory-sólisty první místa ve všech 3 kategoriích obsadili členové Recitačního studia Šrámkova domu v Sobotce. V I. kategorii (mladší studenti) získala první místo Zuzana Burešová, v II. kategorii (starší studenti) první místo Dušan Fiedler, 3. místo Libor Dolenský, v III. kategorii (dospělí ze zaměstnání) si první cenu odnesla Radmila Chrpová-Dolenská, druhou cenu Jaroslav Chrpa, 3. cenu Častava Dolenská. Vítězové postupují do krajského kola.

● **K uctění 70. výročí úmrtí** spisovatele Josefa Ladislava Turnovského položili 8. února zástupci našich pražských krajanů věnec na jeho hrob na Vyšehradě.

● **Výstava plastik a džbánek** Jaroslava Podmola, profesora bechyňské keramické školy, byla zahájena v Knize v Sobotce 9. dubna 1971.

● **Posmrtná výstava děl akademického malíře Jana Špály** se konala v lednu a v únoru 1971 ve výstavní síni Československého spisovatele v Praze za velké pozornosti návštěvníků i tisku. Zdá se, že Jan Špála bude dalším umělcem, jehož dílo bude uznáváno až posmrtně. Vždyť to byla teprve jeho druhá pražská výstava.

● **Pracovníci televize** opět navštívili Sobotku 3. března 1971. Pod vedením Jar. Šotoly natáčeli krásy zimní Sobotky a reportážní dokument o práci sobotecké knihy.

● **V poslední době je Sobotce nakloněn pražský rozhlas.** 8. února vysílal v Kolotoči informaci o Humprechtě, 29. ledna jsme slyšeli Šrámkovy verše na úvod Strakatého pátku a 17. února v pořadu Večerní návštěva zazněla povídka Fráni Šrámka „Po zákonu země“.

● **Divadlo Jaroslava Průchy Kladno — Mladá Boleslav** připravilo v letošní sezóně také uvedení Šrámkova Léta.

● **Československá televize v Praze** věnovala Archivu Fráni Šrámka kopii filmu „Romance básníkovy krajé“, který r. 1970 v Sobotce a okolí natočil režisér Ladislav Lukeš. Film byl vysílán 22. a 28. prosince 1970 spolu s filmem téhož autora „Kostecká elegie“.

● **Československý rozhlas v Bratislavě** poslal Archivu Fráni Šrámka nahrávku suity „Měsíc nad řekou“, kterou k Šrámkově hře r. 1940 komponoval slovenský skladatel František Babušek.

● **Ing. Jan Volák z Dětenic** našel ve sběru starého papíru „Gewölbbauptbuch“ (hlavní skladovou knihu) kosteckého panství z r. 1862. Není známo, jakými cestami osudu se dostala do Dětenic, ukazuje však, jaké cenné hodnoty často mizí ve sběru. Kniha byla prostřednictvím Městského archivu v Sobotce předána Státnímu archivu Zámorsk, kde je archivní materiál kosteckého panství uložen.

● **Rovensko pod Troskami** oslaví letos 600 let svého trvání a tamější Sokol 100. výročí založení. K oslavám připravují sjezd rodáků, vydání publikace o dějinách

města, dopisních papírů, odznaků a jiných suvenýrů, výstavu o Troskách ze sbírek ing. Ant. Otmara atd.

● **Hlavní náplní činnosti skupiny ČČK Sobotka - sever** v uplynulém roce byla péče o staré, nemocné a opuštěné spoluobčany. Členky ČČK je navštěvují a obstarávají jim potřebné věci. Pro důchodce byl uspořádán v místních lázních den koupání; přišlo 30 lidí. Jednoho letního dne je zavezly členky ČČK na hrad Kost, po jeho prohlídce se prošli lesem, občerstvili se v tamním hostinci a spokojeně se vrátili domů. Před vánoce navštívila předsedkyně skupiny Františka Tichá Domov důchodců v Milíčevsi, kde odevzdala stařečkům a stařenkám ovoce a cukroví v ceně 500 Kčs od soboteckých členek ČČK. Na nákup vánočních dáreků pro sobotecké důchodce bylo věnováno 200 Kčs. Z výtěžku dětského karnevalu jelo 40 vylosovaných dětí zdarma na zájezd do Krkonoš. Kromě toho měly členky ČČK v létě pohotovostní žňovou službu. To vše byly akce, kterými se členky ČČK mohly pochlubit na výroční členské schůzi 23. XI. 1970. Pro budoucnost by si přáli ještě více porozumění mezi mladými lidmi, zvláště pro dárcovství krve. V letošním roce chtějí v záslužné práci pokračovat. Navíc chtějí proškolit zdravotní hlídky, věnovat se sběru léčivých bylin, pečovat o staré, opuštěné a nemocné spoluobčany, starat se, aby měli dostatek paliva atd. A vyzývají všechny ostatní občany Sobotky a okolí ke spolupráci na své neokázalé, ale záslužné a potřebné činnosti.

● **Velká barevná fotografie hradu Kostí** se objevila v únoru ve výkladě knihkupectví Československý spisovatel v Praze na Národní třídě, aby upozorňovala na novou knihu „Města, hrady a zámky“.

● **Zámek Humprecht** bude v letošní sezóně až do ukončení generální opravy pro veřejnost uzavřen.

● **Taneční sezóna v Sobotce** proběhla letos opět tradičně. Konaly se plesy myslivecký, baráčnický, zdravotnický a sklářský, věneček tanečních hodin, požárníká merenda, sportovní karneval a dětský karneval.

● **Na závěr letošního Tatranského poháru** 14. února si na „ženském“ trati 5 km zazávodili na lyžích i sportovní novináři. Záběry ze závodu vysílala i televize a jistě měla radost, že velmi čestně 2. místo obsadil její reprezentant, sobotecký rodák Jarka Suchánek. Jistě krásný úspěch, vždyť běželo 17 závodníků. A jak konstatuje Svobodné slovo 16. II., v cíli nikdo nepotřeboval kyslíkový přístroj a kupodivu nebyl zájem ani o dodatečný dopink v podobě rumu.

● **Jičínskou padesátku** — V. ročník dálkového orientačního pochodu Českým rájem, pořádal 28. března oddíl orientačního běhu TJ Jičín. Trasa vedla z Jičína přes Nebákov, Kost, Hrubou Skálu a Prachovské skály zpět do Jičína.

Babočka sítkovaná Araschnia levana L. Motýl byl chycen v Pláckánku 2. srpna 1970. Foto K. Samšíňák

Dodatečně přinášíme obrázek babočky sítkované, který patří k článku v listopadovém dvojčísle Zpravodaje. Jde o motýla, který chyběl ve zvířené Čech více jak sto let, dnes patří k hojným druhům naší fauny.

● **V sobotecké sokolovně** se konala od 17. do 25. března prodejní výstava nábytku.

● **Na soboteckém náměstí** před budovou knihovny byla instalována nová tabule ČSAD, informující přehledně o všech odjezdech autobusů ČSAD ze Sobotky. Vyhovelo se tak dávnému volání cestující veřejnosti. Nyní tedy ještě budeme čekat na nové orientační tabule (např. na náměstí stále chybí tabule ze směrem Mladějov—Rovensko).

● **Josef Kratochvíl**, řidič nákladní dopravy ČSAD Sobotka, byl v těchto dnech odměněn čestným uznáním za ujetí 500 000 km bez nehody.

● **Celkové příjmy ZŠS** v roce 1970 činily 23 582,10 Kčs, výdaje 22 748,40 Kčs. Do výdajů je započítáno poslední dvojčíslí z r. 1969, naopak výdaje za poslední dvojčíslí 1971 budou zaúčtovány až v roce 1971. Děkujeme všem, kdož se svými příspěvky o vydávání ZŠS zasloužili.

● **Kulturní kalendář jednou větou.** 3. III. 1951 zemřel odborný spisovatel dr. František Kraus, rodák z Plhova. 5. III. 1881 se narodil v Sobotce rektor brněnské techniky ing. Rudolf Vondráček. 15. III. 1861 byli František Palacký a František Ladislav Rieger jmenování čestnými občany Sobotky. 22. III. 1896 se narodil vlastivědný pracovník sobotecký pplk. Miroslav Vlach. 22. IV. 1906 zemřel herec Karel Polák. 24. IV. 1916 zemřel sobotecký rodák, pražský primátor JUDr. Jindřich Šolc. 25. IV. 1891 se narodil řídící učitel František Stuchlík, autor četných básní a předseda MNV v Sobotce. 26. IV. 1861 se narodil sobotecký učitel František Donát, zakladatel Věstníku soboteckého. 30. IV. 1951 se konal první pionýrský slib v Sobotce.

● **Sobotectí jubilanti:** 80 let se dožívají 13. III. Růžena Jirčáková z Čálovic, 31. III. Božena Dědková a 3. IV. Josefa Macounová ze Sobotky. 75 let oslavují 30. III. Františka Hofmanová a 1. IV. Karel Věrný ze Sobotky. 70 let se dožívají 24. III. Josef Procházka, 2. IV. Karel Jahelka a 29. IV. Anna Bílková ze Sobotky a 15. IV. Josef Ječný z Čálovic. 65 let oslavují 13. III. Josef Havlík, 3. IV. Ladislav Hortlík a 15. IV. Anna Pacovská ze Sobotky a 25. IV. Julie Augustová ze Staňkovic Lhoty.

● **Další významný rodák sobotecký.** MNV v Sobotce dostal nedávno dopis ing. Břetislava Čecha z Hořina u Mělníka, z něhož vyjímáme:

Můj otec Ladislav Čech se narodil 12. XII. 1875 v Sobotce. Dědeček František Čech byl v té době povolán do Sobotky, aby uspořádal pozemkové knihy. Dlouho v Sobotce nebyl a také můj otec nikdy o ní nevyprávěl.

Otec byl odborným ovocnickým a vinařským pracovníkem. Po studiu tehdy dostupných odborných škol byl v Rusku, na Kavkaze a na Krymu. Po návratu do vlasti učil vinařství a ovocnictví v Bzenci, v Brně-Bohunicích a nakonec byl ředitelem ovocnicko-rolnické školy ve Vizovicích. Již jako mladý učitel založil „Vinařský obzor“ a psal drobné publikace z vinařského oboru. Později napsal větší publikaci z ovocnictví „Nauka o pěstování ovocného stromovní“. Byl jmenován řádným členem bývalé Československé akademie zemědělské. Byl činným i v důchodu. Zemřel dne 18. srpna 1964 a je pochován v Bzenci. Snad i jeho krátký pobyt v Sobotce ovlivnil směr jeho povolání a lásku k přírodě a ovoci.

● **Básník, spisovatel a překladatel Otto František Babler** se 26. ledna t. r. dožil 70 let. Kromě četných ukázek z díla našich básníků přeložil do němčiny také několik básní Fráni Šrámka, ve své edici Hlasy otiskl Šrámkův překlad německé básně O. Picka Proměna (1931) a v bezručovském sborníku Kdo na moje místo z r. 1967 uveřejnil Šrámkovu báseň Vřes v ruském překladu A. Ladinského.

● **Miroslav Kejmar** dokončil studia na hudební fakultě Akademie muzických umění v Praze absolventským koncertem, který se konal 5. dubna 1971 ve Dvořákově síni Domu umělců v Praze.

● **Dokončení studií, svatba, velká událost v životě RSŠD** — těžko se hledá stručný nápis pro slavné události, o kterých musíme napsat alespoň pár řádků. Jaroslav Chrupa ze Sobotky dokončil studia na Pedagogické fakultě Karlovy university v Hradci Králové, 9. února měl slavnou promoci a 27. února 1971 vstoupil do stavu manželského s Radmilou Dělenškovou, učitelkou mateřské školy z Mladé Boleslavi. Šňatek byl uzavřen samozřejmě v Sobotce, neboť i Radka je rodověrná Sobotkačka. Oba jsou členy Recitačního studia Šrámkova domu, Jarka dokonce členem zakládajícím, který v současné době soubor vede. A tak se svatbou měli starosti nejen u Chrupů a Dolenškových, ale také v řadách členů a přátel RSŠD. Přijeli

na ni i hudební skladatel Václav Hálek a režisér Jiří Paďour, kteří novomanželům sepsali krásnou píseň. Blahopřát přišly i děti z boleslavské mateřské školy, Studio tvořilo špalír, Dušan Fiedler přednesl slavnostní řeč, novomanželé ochutnali, jak se pije dudlíkem víno z kojenecké láhve a co dá práce přeříznout poleno — a pak se veselili dlouho a dlouho na Poště. Ke všem gratulantům se připojuje i naše redakce.

● **Šňatky:** 6. II. Štefanie Chovančáková z Ohařic a František Čuban z Malechovic na Sychrově. 6. III. Věra Drholicová ze Sobotky a Zdeněk Vtípil z Prahy na Staroměstské radnici v Praze. 23. III. Vladimíra Pařízková z Malechovic a Jaroslav Kunst z Oseka v Mnichově Hradišti. 8. IV. Zlataše Kunstová z Oseka a František Berounský ze Března v Sobotce. 9. IV. Dana Donátová ze Sobotky a Jaroslav Stanke z Děčína v Sobotce. 9. IV. Marie Kotátková ze Sobotky a Vladimír Král z Horního Bousova v Sobotce. 10. IV. Hana Houžvičková a František Černý ze Sobotky na Sychrově. 10. IV. Helena Dudková z Dolního Bousova a Luděk Holub ze Sobotky v Sobotce. 24. IV. Hana Rulcová a Vladimír Dostál ze Sobotky v Sobotce.

● **Tělesné pozůstatky soboteckého lékárníka Antonína Fierlingera ml.** (1811—1895), bývalého starosty města, praporečníka národní gardy z r. 1848, přítele Mánesova a známého přírodovědce, byly v únoru 1971 převezeny ze hrobu v Dolním Bousově do rodinné hrobky v Olomouci.

● **Desátého výročí úmrtí pana Františka Stašky** („prospědného“) vzpomínáme 25. dubna tohoto roku. Byl jednou z nejcharakterističtějších osobností staré Sobotky. Od mládí byl spjat s naším městem, které na delší dobu opustil snad jen za 1. světové války, ze které se vrátil jako ruský legionář. Vynikal výtečnou pamětí a s neshlávající přesností se vyznal v rodových vztazích celého Sobotecka. Říkalo se mu „pan konsul“ a nepsanou povinností všech krajanů, kteří přijížděli třeba jen na skok do Sobotky, bylo zastavit se nejdříve u pana Stašky v obchodě a ohlásit svůj příjezd.

● **JUDr. Václav Peča**, významný sobotecký rodák, poslední člen tzv. rodácké pětky, historik českého pojišťovnictví, zemřel 8. března 1971 v Praze v požeňnaném věku 88 let. Nekrolog přineseme v příštím čísle.

● **Známy turnovský lékař MUDr. Jiří Šolc** zemřel dne 22. února 1971. Kromě svého povolání pečoval o zachování historických i přírodních krás Českého ráje, byl dlouholetým okresním konservátorem ochrany přírody a výborným fotoamatérem. Veřejnosti zůstanou nejznámější jeho fotografie ze Scheybalovy knihy Lidové stavby v Pojizeří.

● **Úmrtí v únoru:** 29. I. Růžena Syrovátková z Rychnova n. Nis. - 50 let. 1. II. Marie Eckerthová (roz. Mrákovská) z Borohrádku - 87 let. 2. II. Pavlína Vlčková z Netolice - 56 let. 15. II. Růžena Rulcová ze Stěblovic - 79 let. 16. II. František Machačný z Mladějova - 78 let. 17. II. František Ruda ze Sobotky - 75 let. 22. II. Josef Šnajdr ze Zajakur - 71 let.

● **Úmrtí v březnu:** 1. III. Františka Bobková z Rakova - 75 let. 7. III. Josef Pažout z Příchvoje - 71 let. 9. III. Antonie Poláková z Mladějova - 83 let. 19. III. Ludmila Havlíková z Dobšic - 70 let. 29. III. František Drahoňovský ze Zámostí - 69 let.

● **Zprávy z redakce.** V tiráži našeho časopisu již nenajdete jméno MUDr. Aloise Kafky, který nemá možnost věnovat se nadále grafické úpravě Zpravodaje. Přislíbil nám však, že pro časopis nakreslí několik obrázků, které naši čtenáři již dlouho postrádají. Redakce mu tímto způsobem děkuje za dlouholetou spolupráci zvláště v počátcích vydávání cyklostylovaného Zpravodaje. — Novým členem redakční rady se stal poslanec ONV Vlastimil Michal, ředitel školy v Markvaticích. — Redakce děkuje jménem čtenářů Marii Bílkové, Dušanovi, Jasně a Václavu Fiedlerovým, Anince Kafkové a Janě Ouředníkové za obětavou práci při rozesílání Zpravodaje. — Dále děkujeme za četné dopisy, které redakce dostává. Zvláštní uznání si zaslouží ing. Jiří Havránek z Liberce, který pravidelně sleduje denní i odborný tisk a zasílá nám výstřižky se vztahem k Sobotecku. Nenajde se více takových spolupracovníků? — Do minulého dvojčísla jsme přiložili složenky na předplatné. S radostí konstatujeme, že do poloviny března zaplatila již více než polovina stálých odběratelů. Srdečně děkujeme a žádáme ostatní předplatitele, aby peníze zaslali co nejdříve. S radostí konstatujeme, že letos přibýlo již 38 nových stálých odběratelů ZŠS. **Kdo má zájem o starší čísla časopisu, napište si redakci.**